

**Kościół
pw. św. Ludwika
w Kirlibabie**

**Biserica
cu hramul Sf. Ludovic
din Cârlibaba**

POLONUS
2 (221) 2015

**Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România**

Obchody 100-lecia bitwy pod Kirlibabą

Mazurek Dąbrowskiego i defilada przy grobie żołnierzy II Brygady Legionów

Na taką chwilę warto było czekać 100 lat. Nad mogiłą polskich legionistów pochowanych obok kościoła w Kirlibabie po raz pierwszy w historii zabrzmiał Mazurek Dąbrowskiego w perfekcyjnym wykonaniu orkiestry z 81. Brygady Zmechanizowanej z Bistricy.

FOTO: I. Dascălu

Uroczyste powitanie wysokich gości przez młodzież z Kirlibaby

Gdyby zorganizowane przez Związek Polaków w Rumunii uroczystości ku czci poległych legionistów określić jednym słowem, najbardziej trafnym określeniem byłby przymiotnik „wzruszające”. - Zarówno scenariusz uroczystości, jak i jej skala, mierzona liczbą osób, które wzięły w niej udział, wywarły na mnie wielkie wrażenie – powiedział ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Rumunii Marek Szczygieł. Ambasador przybył do Kirlibaby w towarzystwie polskiego attaché obrony, pułkownika Tomasza Domańskiego, który również nie krył swego uznania dla organizatorów i gospodarzy. - Jako wojskowy szczególną uwagę zwróciłem na rumuńską kompanię reprezentacyjną i orkiestrę – powiedział pułkownik Domański. - Zarówno wykonanie

Sărbătorirea centenarului bătăliei de la Cârlibaba

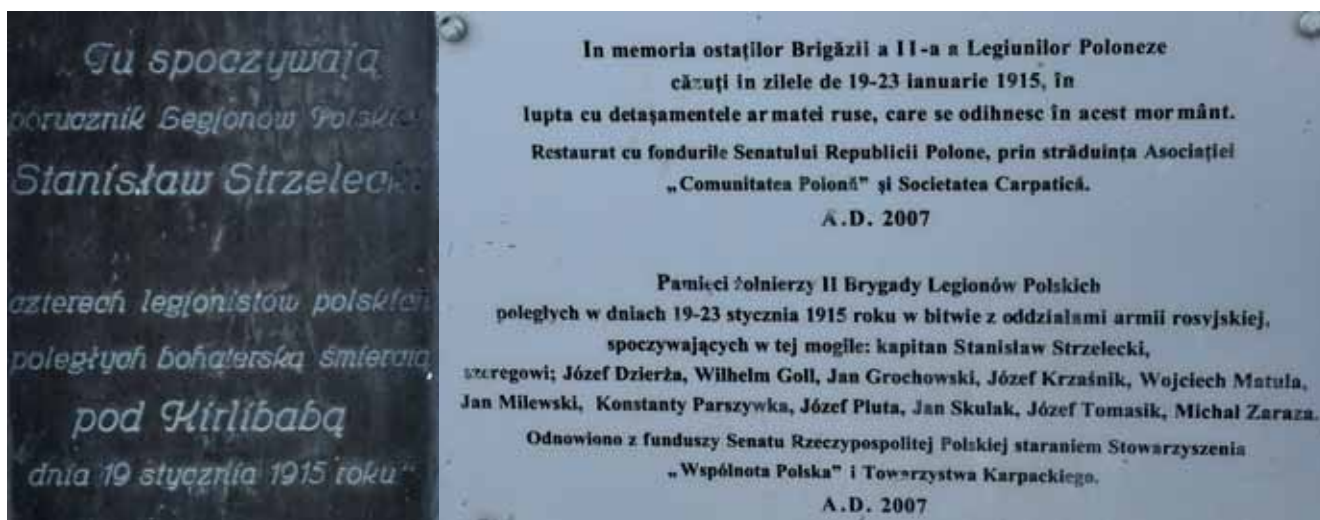
Mazurca lui Dąbrowski și defilarea la mormântul soldaților celeia de-a II Brigade a Legiunilor

Un asemenea moment merită a fi așteptat 100 de ani. La mormântul legionistilor îngropați lângă biserica din Cârlibaba, pentru prima dată în istorie a răsănat Mazurca lui Dąbrowski în interpretarea perfectă a orchestrei Brigăzii Mecanizate 81 din Bistrița.

Dacă ar fi să definim cu un singur cuvânt festivitățile organizate de către Uniunea Polonezilor din România în memoria legionistilor căzuți, cel mai potrivit ar fi adjectivul „emoționant”. - Atât scenariul festivității cât și scara la care s-a desfășurat măsurată în numărul de persoane care au luat la ea parte mi-au produs o mare impresie – a spus ambasadorul Republicii Polonia în România Marek Szczygieł. Ambasadorul a venit la Cârlibaba însoțit de atașatul militar, colonelul Tomasz Domański care, de asemenea, nu și-a ascuns aprecierea pentru organizatori și gazde. - Ca militar cu deosebită atenție am urmărit compania reprezentativă română și orchestra – a spus colonelul Domański. - Atât interpretarea imnurilor Poloniei și României cât și a cântecului I Brigadă au lăsat impresii de neșters. De aceeași părere au fost și numeroșii locuitori ai satelor poloneze din Bucovina: Poiana Micului, Solonețu Nou,

Od prawej: ambasador RP w Rumunii, Marek Szczygieł, prezes ZPR, poseł Gerwazy Longher, wójt gminy Kirlibaba, Gabriel Michael Danciu, predstaviciel Urzędului d/s Komбатantów i Osób Represjonowanych, Adam Szczypek, attaché obrony, płk. Tomasz Domański, dowódca 81. Brygady Zmechanizowanej z Bistricy, gen. Ovidiu Uifăleanu – podczas wykonania hymnów Polski i Rumunii

Tablice pamiątkowe na grobie-pomniku polskich legionistów w Kirlibabie

hymnów Polski i Rumunii, jak i I Brygady pozostawiło niezatarte wrażenie. Tego samego zdania byli licznie przybyli do Kirlibaby mieszkańcy polskich wsi na Bukowinie: Pojany Mikuli, Nowego Sołońca, Kaczyki i innych oraz mieszkańcy Kirlibaby, z którymi udało nam się porozmawiać. Obecny w Kirlibabie dowódca Brygady, generał Ovidiu Uifăleanu, miał powód do dumy ze swoich podkomendnych.

Przebieg uroczystości rocznicowych

Uroczystości przy grobie legionistów poprzedziła uroczysta Msza święta koncelebrowana przez bukowińskich kapłanów pod przewodnictwem proboszcza z Nowego Sołońca, ks. dr. Stanisława Kucharka. W homilii, wygłoszonej w wypełnionym

Cacica și altele precum și locuitorii Cârlibabei cu care am reușit să vorbim. Prezent la Cârlibaba, comandantul Brigadei – generalul Ovidiu Uifăleanu a avut motive să fie mândru de subordonații săi.

Desfășurarea festivităților aniversare

Festivitatea la mormântul legionistilor a fost precedată de Sfânta Liturghie solemnă concelebrată de capelanii bucovineni sub conducerea parohului din Solonețu Nou, pr. dr. Stanisław Kucharek. În omilia rostită în biserica plină de credincioși, preotul Stanisław a vorbit despre valori după care s-au condus soldații căzuți la Cârlibaba și după care se conduc de veacuri polonezii „Dumnezeu – Onoare – Patrie”. Ce înseamnă

Kościół pw. św. Ludwika w Kirlibabie w czasie uroczystej Mszy św. koncelebrowanej przez kapłanów z Bukowiny pod przewodnictwem proboszcza z Nowego Sołońca, ks. dr. Stanisława Kucharka

Przekazywanie sobie znaku pokoju przez uczestników nabożeństwa

wiernymi kościele ksiądz Stanisław mówił o trzech wartościach, którymi kierowali się polegli pod Kirlibabą żołnierze i którymi od stuleci kierują się Polacy. „Bóg – Honor – Ojczyzna”. Co oznaczają te pojęcia, co oznacza kierowanie się nimi w codziennym życiu, co znaczy być wiernym tym wartościom? – pytał ksiądz Stanisław.

Po nabożeństwie uczestnicy uroczystości zgromadzili się przed kościołem wokół mogiły legionistów, przy której honorową wartę pełnili rumuńscy żołnierze z 81. Brygady Zmechanizowanej z Bistricy. Po odegraniu hymnów Polski i Rumunii ambasador Marek Szczygieł i dowódca Brygady, generał Ovidiu Uifăleanu oddali honory sztandarowi oraz przeszli przed frontem kompanii honorowej. Następnie ksiądz Stanisław Kucharek odmówił modlitwę za poległych oraz poświęcił ich grób.

W wygłoszonym następnie przemówieniu ambasador RP w Rumunii Marek Szczygieł podkreślił, że wartości, za które oddali życie legionieści – niepodległość, wolność, demokracja, którymi obecnie cieszą się zarówno Polska, jak i Rumunia, będące członkami Unii Europejskiej i NATO – nie są dane raz na zawsze. Trzeba ich strzec od zagrożeń, pielęgnować, by nie dopuścić do sytuacji, w której trzeba będzie ich bronić zbrojnie.

Po przemówieniu ambasadora RP na mogile legionistów złożono wieńce. Pierwszy, od narodu polskiego złożyli ambasador RP Marek Szczygieł i attaché obrony pułkownik Tomasz Domański. Następnie wieńce złożyła delegacja Związku Polaków w Rumunii z prezesem Gerwazym Longherem na czele. Kolejne wieńce złożyli przedstawiciele Urzędu d/s Kombatanów i Osób Represjonowanych, Rada Okręgu Suczawa, władze gminy Kirlibaba z wójtem Gabrielem Danciu oraz generał Ovidiu Uifăleanu.

Dziewczęta z Nowego Sokołca w strojach narodowych nie tylko pięknie wyglądały, ale także śpiewały

aceste noțiuni, ce înseamnă să te conduci după ele în viața de fiece zi, ce înseamnă să fii credincios acestor valori – a întrebat preotul Stanisław.

După slujbă, participanții la festivități s-au adunat în fața bisericii, în jurul mormântului legionistilor la care garda de onoare a fost asigurată de soldații

Uczniowie koledżu im. Alexandru cel Bun z Gura Humorului przygotowali interesującą prezentację historyczną, przypominającą wydarzenia z I wojny światowej i bitwę pod Kirlibabą

Po Mszy świętej oraz odegraniu hymnów Polski i Rumunii, ksiądz Stanisław Kucharek odmówił modlitwę za poległych oraz poświęcił ich grób

Ambasador RP w Rumunii Marek Szczygieł podkreślił, że wartości, za które oddali życie legioniści – niepodległość, wolność, demokracja, którymi obecnie cieszą się zarówno Polska, jak i Rumunia, będące członkami Unii Europejskiej i NATO – nie są dane raz na zawsze

Defilada rumuńskiej kompanii honorowej przy dźwiękach pieśni I Brygady była jednym z najbardziej wzruszających momentów. Wielu widzów nie potrafiło ukryć łez wzruszenia.

Warto dodać, że przebieg bitwy pod Kirlibabą i sylwetki poległych żołnierzy zostały przypomniane w specjalnej prezentacji, przygotowanej przez uczniów koledżu im. Alexandru cel Bun z Gura Humorului przy pomocy Anetty Buzuk. - Do niedawna nie wiedziałam zupełnie nic ani o bitwie pod Kirlibabą, ani o grobie poskich legionistów – powiedziała Barbara Breabăn, która przyjechała do Kirlibaby z odległej o ponad 600 km Konstancy.

Przypomnijmy i my ten wciąż mało znany epizod I wojny światowej.

FOTO: I. Dascălu

români din Brigada Mecanizată 81 din Bistrița. După intonarea imnurilor Poloniei și României, ambasadorul Marek Szczygieł și comandantul Brigadei, generalul Ovidiu Uifăleanu au prezentat onorul drapelului și au trecut în revistă compania de onoare. Apoi preotul Stanisław Kucharek a rostit rugăciunea pentru cei căzuți și a sfințit mormântul lor.

Pe urmă, în discursul său, ambasadorul Republicii Polonia în România Marek Szczygieł a subliniat că valorile pentru care și-au dat viața legioniiști – independența, libertatea, democrația de care în prezent se bucură atât Polonia, cât și România ca membre ale Uniunii Europene și NATO – nu sunt date odată pentru totdeauna. Ele trebuie păzite de pericole, păzite pentru a nu se ajunge la situația în care vor trebui să fie apărate cu arma.

După discursul ambasadorului Republicii Polonia, pe mormântul legioniiștilor au fost depuse coroane. Prima din partea poporului polonez a fost depusă de ambasadorul Republicii Polonia Marek Szczygieł și atașatul militar colonelul Tomasz Domański. Apoi o coroană a depus-o delegația Uniunii Polonezilor din România cu președintele Ghervazen Longher în frunte. Următoarele coroane au fost depuse de reprezentanții Serviciului pentru Problemele Combatanților și Persoanelor Represionate, de Consiliul Județean Suceava, autoritățile comunei Cârlibaba cu primarul Gabriel Danciu, precum și de generalul Ovidiu Uifăleanu.

Defilarea companiei de onoare române în sunetele cântecului Brigada I a fost unul dintre cele mai emoționante momente. Mulți din cei prezenți nu au reușit să-și ascundă lacrimile de emoție.

Na mogile legionistów złożono wieniec.

Na zdjęciu z lewej wieniec od narodu polskiego składają ambasador RP Marek Szczygieł i attaché obrony płk. Tomasz Domański.

Na fotografii z prawej wieniec od rumuńskich sił zbrojnych składa dowódca 81. Brygady Zmechanizowanej z Bistricy gen. Ovidiu Uifăleanu

W oczekiwaniu na defiladę. Od prawej: attaché obrony płk. Tomasz Domański, ambasador RP w Rumunii, Marek Szczygieł, dowódca 81. Brygady Zmechanizowanej gen. Ovidiu Uifaleanu, prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher, wójt gminy Kirlibaba Gabriel Danciu, Adam Szczypiek z Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie, ks. Stanisław Kucharek, proboszcz prawosławnej parafii w Kirlibabie, ks. Alexandru Peghete, Wiktoria Longher, proboszcz kościoła katolickiego, ks. Alois Işvanca

Defilada rumuńskiej kompanii honorowej przy dźwiękach pieśni I Brygady była jednym z najbardziej wzruszających momentów całej uroczystości

Bitwa o Kirlibabę

we wspomnieniach uczestnika

Bertold Merwin, doktor filozofii, w czasie I wojny światowej był oficerem II Brygady Legionów Polskich. Swoje przeżycia i spostrzeżenia opisał w książkach „Legiony w Karpatach” (1915), „Legiony w boju” (1916), „Z życia w Legionach” (1918). W tej drugiej barwnym językiem opisuje ciężkie walki, jakie na Prislopie w dniach 18-22 stycznia 1915 r. stoczyli z żołnierzami rosyjskimi polscy legionieści, wtedy w służbie Monarchii Austro-Węgierskiej.

Do Borşa legionieści zostali dowiezieni koleją, 18 stycznia 1915 r. Była mroźna zima, mróz sięgał

Merită de adăugat că desfășurarea bătăliei de la Cârlibaba și figurile soldaților căzuți au fost evocate într-o prezentare specială pregătită de elevii colegiului „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului cu sprijinul Anettei Buzuk. Până nu de mult nu am știut absolut nimic nici despre bătălia de la Cârlibaba, nici despre mormântul legioniştilor polonezi – a spus Barbara Breabăn care a venit la Cârlibaba din îndepărtata Constanța situată la peste 600 de km.

Să amintim și noi acest puțin cunoscut episod al I-lui război mondial.

Bătălia pentru Cârlibaba

în amintirea unui participant

Bertold Merwin, doctor în filosofie, a fost ofițer al celei de a II-a Brigade a Legiunilor Poloneze în timpul I-lui război mondial. Trăirile sale și observațiile le-a descris în cărțile „Legiunile în Carpați”(1915), „Legiunile în luptă” (1916), „Din viața în Legiuni” (1918). În cea de a doua, cu un limbaj colorat descrie luptele grele pe care legioniştilor polonezi, pe atunci în slujba Monarhiei Austro-Ungare, le-au dus pe Prislopie în zilele de 18-22 ianuarie 1915 cu soldații ruși.

Până la Borşa legioniştilor au fost duși cu trenul, în ziua de 18 ianuarie 1915. Era o iarnă cu un ger

trzydziestu stopni. Wprost ze stacji kolejowej legionieści ruszyli na Prislop. Merwin opisuje to następująco (pisownia oryginalna): „Legiony idą przez Prislop, 1.413 metrów wzwyż. Bajeczną serpentyną, wijącą się po stokach tej góry. Im wyżej w górę, tem śnieg większy. Wreszcie: zadymka straszna – światła bożego nie widzisz! Sunie oddział za oddziałem przez Prislop na front (...) forsować gościniec ku Kirlibabie. To jedyna droga, wiodąca na Węgry, główna arteria ruchu z głębi Bukowiny, z Kimpolungu, z Seledynu, z Dorna Watry. (...) Więc poczęły się pięciodniowe, straszne, zawzięte, mordercze boje o gościniec z Prislopu do Kirlibaby i o tę miejscowość samą, boje, stoczone między 18 a 22 stycznia 1915 roku (...). A było tych pięć dni zmagañ się batalionów Legionów okropną szkołą wytrzymałości żołnierskiej, szkołą, jakiej nasi żołnierze nigdy jeszcze w ciągu swej służby wojennej nie przechodzili. Dniem i nocą leżą ludzie bez przerwy i zlizowania, na pozycjach, wśród śnieżnych pól, w lasach, na głazach górskich, w tyralierce, wśród zawieruchy, bezustannie elementarną mocą szalejącej. Ognisk palić nie wolno... Wróg zbyt bliski... Ciepłej strawy ugotować niepodobna... Ogrzać się nie ma gdzie... (...) Zwłaszcza ciężki był początek. Na skałach przed Papfalwą nieprzyjaciel bardzo silnie się umocował, toteż heroiczny był wprost wysiłek półtorej kompanii naszych pod wodzą kapitana Strzeleckiego, które 19-go ruszyły, celem oskrzydlenia tej skalistej pozycji wroga. Począł się w tym gęstym lesie, wśród zwalonych kłód, w niemal dwumetrowym śniegu, wśród zapadlin i wykretów, bój na pięści niemal. Walczono na odległość kilkunastu kroków, wreszcie wprost – pierś o pierś (...).”

17 stycznia 1915 r. porucznik Strzelecki jest wśród legionistów, którzy pokonują przełęcz Prislop i schodzą w dolinę Złotej Bystrzycy. Kontakt bojowy z przeciwnikiem zostaje nawiązany 18 stycznia o godzinie 14.00. Dalszy marsz legionistów drogą na Kirlibabę zostaje powstrzymany przez karabiny maszynowe, które Rosjanie ulokowali na skałach po obu stronach traktu. Naoczny świadek, cytowany już Bertold Merwin, szurm na Kirlibabę opisał następująco: „Strzelecki prowadzi całą linię. Przekształca ją, szykuje, ustawia – i wśród tej pracy trafiony kulą w głowę pada na miejscu... Krwawo mszczą nasi legionieści śmierć komendanta! Walka wrze na bagnety, na pięści! Działy się tu wprost rzeczy nadzwyczajne! Kapral Wójcik z sześcioma ludźmi zajmuje Kirlibabę od frontu! Idzie wprost gościńcem (...). Już 22-go, z brzaskiem dnia, walne zwycięstwo było tak oczywiste, iż patrol 2. kompanii 2. pułku mógł się wysunąć o 10 km za Kirlibabę, nie spotykając ani śladu Moskala... (...).”

Stanisław Strzelecki został pośmiertnie odznaczony Orderem Wojskowym Virtuti Militari V klasy – Krzyż Srebrny nr 6996.

ce ajungea la treizeci de grade. Direct, din stația de cale ferată, legionieștii au pornit spre Prislop. Merwin descrie următoarele „Legioanele merg prin Prislop, la 1413 metri înălțime. Serpentina de basm, șerpuid pe pantele acestui munte. Cu cât mai sus în munte, cu atât zăpada e mai mare. În sfârșit: furtună de zăpadă strașnică – lumea Domnului nu o vezi! Se mișcă un detașament după altul pe Prislop, pe front (...) forțând drumul spre Cârlibaba. Este unicul drum care duce în Ungaria, principala arteră din adâncul Bucovinei, din Câmpulung, din Seledin, din Vatra Dornei. (...) Deci au început luptele, care au durat cinci zile, lupte cumplite, furibunde, ucigătoare pentru drumul de la Prislop la Cârlibaba și pentru această localitate, lupte desfășurate între 18 și 22 ianuarie 1915 (...) Și au fost cinci zile de lupte ale batalioanelor Legionilor, o cumplită școală de rezistență ostășească, școală pe care soldații noștri niciodată de-a lungul războiului nu au trecut-o. Zi și noapte oamenii stau culcați fără întrerupere și odihnă, pe poziții între câmpurile înzăpezite, în păduri, pe stâncile munților, pe linia trăgătorilor, în viscol, cu o neîncetată putere elementară excesivă. De aprins focul nu e voie... Dușmanul e prea aproape... Să fierbi o mâncare caldă nu e posibil... Să te încălzești nu ai unde... (...) Mai ales începutul a fost greu. Pe stâncile dinainte de Papfalva inamicul s-a întărit foarte puternic, de aceea a fost de-a dreptul eroic efortul unei companii și jumătate sub comanda căpitanului Strzelecki care a pornit în ziua de 19 cu scopul de a învălui pe aripi poziția dușmanului pe stânci. A început lupta aproape corp la corp, în această pădure deasă, printre buștenii dărâmați în zăpada de aproape doi metri, între povârnișuri și cotituri. S-a luptat la distanță de câțiva pași, în final de-a dreptul – piept la piept (...).”

La 17 ianuarie 1915 locotenentul Strzelecki este printre legionieștii care cuceresc pasul Prislop și coboară în valea Bistriței Aurii. Lupta cu inamicul are loc la 18 ianuarie, la ora 14.00. Continuarea marșului legionieștilor în drumul către Cârlibaba este oprită de mitraliere pe care rușii le-au poziționat pe stâncile de pe ambele părți ale drumului. Un martor ocular citat deja de Bertold Merwin, atacul asupra Cârlibabei l-a descris în următorul fel: „Strzelecki conduce întreaga linie, o schimbă, o pune în ordine de bătaie, o aranjează și în acest timp este nimerit de gloanțe în cap și cade pe loc... Legionieștii noștri răzbună sângerous moartea comandantului! Lupta se desfășoară la baionetă, la pumni! Aici se petrec lucruri neobișnuite! Caporalul Wójcik cu șase oameni ocupă Cârlibaba dinspre front! Merge de-a dreptul pe drum (...). Deja în ziua de 22, odată cu zorile, victoria generală era atât de evidentă că a 2-a patrulă a companiei a 2-a a regimentului a putut să înainteze 10 km. dincolo de Cârlibaba, fără să întâlnească vreo urmă de rus... (...).”

Stanisław Strzelecki a fost distins post mortem cu Ordinul de Război Virtuti Militari clasa a V-a – Crucea de Argint nr. 6996.

Dwaj rodzeni bracia Stanisława Strzeleckiego również zginęli walcząc z Rosjanami w Legionach Piłsudskiego. Kapral Kazimierz Strzelecki, żołnierz Pierwszej Kompanii Kadrowej, zginął w czasie bitwy pod Łowczówkiem 22 grudnia 1914 r. Natomiast najmłodszy z tej trójki, szeregowy Jerzy Strzelecki, poległ 22 maja 1915 r. pod Kozinkiem. Ich matka w ciągu zaledwie pół roku straciła na wojnie trzech synów. Kapitan Stanisław Strzelecki wraz z towarzyszami broni został pochowany 23 stycznia 1915 r. w Kirlibabie, w sąsiedztwie rzymskokatolickiego kościoła.

Pomnik w Kirlibabie powstał w 1932 r. W roku 2007 został odnowiony. Pojawiła się nowa tabliczka po polsku i rumuńsku. „Pamięci żołnierzy II Brygady Legionów Polskich, poległych w dniach 19-23 stycznia w bitwie z oddziałami armii rosyjskiej, spoczywających w tej mogile: kapitan Stanisław Strzelecki, szeregowi: Józef Dzierża, Wilhelm Goll, Jan Grochowski, Józef Krzaśnik, Wojciech Matula, Jan Milewski, Konstanty Parszywka, Józef Pluta, Jan Skulak, Józef Tomasik, Michał Zaraza. Odnowiona z funduszy Senatu Rzeczypospolitej Polskiej staraniem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” i Towarzystwa Karpackiego. A.D. 2007”. – głosi napis.

*Tekst i zdjęcia: Grażyna Myślińska
i Sławomir Olzacki*

Doi frați ai lui Stanisław Strzelecki de asemenea au pierit luptând cu rușii în Legiunile lui Piłsudski. Caporalul Karzimierz Strzelecki, soldat în Prima Companie de Cadre, a murit în timpul bătăliei de la Łowczówek, la 22 decembrie 1914. Iar cel mai mic din cei trei, soldatul Jerzy Strzelecki a căzut la 22 mai 1915 la Kozinek. Mama lor, în abia jumătate de an, a pierdut în război trei fii. Căpitanul Stanisław Strzelecki împreună cu tovarășii de arme a fost înmormântat în ziua de 23 ianuarie 1915, la Cârlibaba, în vecinătatea bisericii romano-catolice.

Monumentul din Cârlibaba a fost ridicat în anul 1932. În anul 2007 a fost reînnoit. A apărut o nouă placă, în limbile polonă și română. „În memoria ostașilor Brigazii a II-a a Legiunilor Poloneze căzuți în zilele de 19-23 ianuarie 1915, în lupta cu detașamentele armatei ruse, care se odihnesc în acest mormânt: căpitanul Stanisław Strzelecki, soldații: Józef Dzierża, Wilhelm Goll, Jan Grochowski, Józef Krzaśnik, Wojciech Matula, Jan Milewski, Konstanty Parszywka, Józef Pluta, Jan Skulak, Józef Tomasik, Michał Zaraza. Restaurat cu fondurile Senatului Republicii Polone prin străduinta Asociației „Comunitatea Polonă” și Societatea Carpatică A.D. 2007” – sună înscrisul.

Trad. St. Iachimovschi

XXVI BUKOWIŃSKIE SPOTKANIA ÎNTÂLNIRI BUCOVINENE

**Bez Turčianskich Teplic,
ale z gminą Dzierżoniów**

**Fără Turčianskie Teplice,
dar cu comuna Dzierżoniów**

Porozumienie w sprawie organizacji XXVI Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania” podpisane! W tym roku nie będzie Festiwalu na Słowacji. Delegację z Węgier w drodze do Câmpulung Moldovenesc zatrzymała śnieżycą. Znamy program Festiwalu.

S-a semnat acordul privitor la organizarea celui de al XXVI-lea Festival Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene”! În acest an nu va fi festival în Slovacia. Delegația din Ungaria, în drum spre Câmpulung Moldovenesc, a fost oprită de viscol. Știm programul Festivalului.

- To już pewne, że „Bukowińskie Spotkania” odbędą się po raz 26. – powiedział dyrektor Festiwalu, Zbigniew Kowalski po podpisaniu porozumienia. Cieszę się, że program w Polsce został rozszerzony o gminę Dzierżoniów, w której mieszkają potomkowie Bukowińczyków. Wielka szkoda, że nowe władze Turčianskich Teplíc nie zdołały na czas podjąć decyzji o kontynuowaniu udziału w Festiwalu. Mam nadzieję, że to tylko chwilowa przerwa. Ogromnie się cieszę, że mimo wojny na wschodzie kraju, Ukraina także i w tym roku jest współorganizatorem i gospodarzem Festiwalu.

- E sigur că „Întâlnirile Bucovinene” vor avea loc pentru a 26-a oară – a spus directorul Festivalului, Zbigniew Kowalski, după semnarea acordului. Mă bucur că programul în Polonia a fost lărgit cu comuna Dzierżoniów în care locuiesc urmași ai bucovinenilor. Păcat că noile autorități ale localității Turčianskie Teplíce nu au putut să ia la timp decizia de a participa, în continuare, la Festival. Sper că este doar o întrerupere temporară. Mă bucur că, în ciuda războiului din răsărit, Ucraina și în acest an este coorganizator și gazdă a Festivalului.

La festivitatea semnării acordului au luat parte delegațiile din România, Moldova, Polonia și Ucraina. Până în ultimul moment a fost așteptată delegația din Ungaria, dar, din pricina viscolului, circulația în sudul țării a fost oprită, ceea ce a făcut ca maghiarii să nu ajungă la timp la Câmpulung Moldovenesc. Totuși au informat pe participanții la întâlnire că știu și aprobă conținutul acordului și că Bonyhád va lua parte la ediția de anul acesta a Festivalului.

W uroczystości podpisania porozumienia wzięły udział delegacje z Rumunii, Mołdawii, Polski i Ukrainy. Do ostatniej chwili oczekiwano na delegację z Węgier, ale z powodu śnieżycy ruch drogowy na południu kraju został wstrzymany, co uniemożliwiło Węgom dojechanie na czas do Câmpulung Moldovenesc. Poinformowali oni jednak uczestników spotkania, że znają i aprobują treść porozumienia oraz udział Bonyhád w tegorocznej edycji Festiwalu.

Jaki jest cel „Bukowińskich Spotkań”?

Dla uczestników Festiwalu, szczególnie tych, którzy biorą w nim udział od wielu lat, jest to oczywiste. Nie wszyscy jednak wiedzą, że „Bukowińskie Spotkania” są największym folklorystycznym festiwalem w Europie. Sens istnienia Festiwalu zawarty jest w kilku punktach, znajdujących się w tekście porozumienia, które zostało zawarte w celu:

„- ukazania bukowińskiej kultury ludowej w jej wielonarodowym aspekcie, dokonania przeglądu zespołów prezentujących śpiew, taniec, muzykę, obrzędy i zwyczaje ludowe Bukowiny,

- ochrony bukowińskiego folkloru na Bukowinie i wśród bukowińskich emigrantów – w Polsce, na Węgrzech, na Słowacji i w Republice Mołdawii – dla których „Bukowińskie Spotkania” stwarzają możliwość bezpośredniego kontaktu z Bukowiną oraz jej współczesnymi mieszkańcami,

- ułatwienia Bukowińczykom wzajemnego poznania i zrozumienia swoich kultur i historii oraz wkładu, który każdy z narodów wniósł w tworzenie tradycji regionu,

- stymulowania procesu tworzenia się świadomości bukowińskiej wspólnoty regionalnej, zwłaszcza wśród ludzi młodych,

- integracji Bukowińczyków poprzez prezentacje artystyczne oraz bezpośrednie kontakty uczestników festiwalu,

- regionalnej i międzynarodowej współpracy kulturalnej,

Care este scopul „Întâlnirilor Bucovinene”?

Pentru participanții Festivalului, mai ales pentru cei care iau la el parte de mulți ani, acest lucru este evident. Totuși nu toți știu că „Întâlnirile Bucovinene” sunt cel mai mare festival folcloric din Europa. Sensul existenței Festivalului este cuprins în câteva puncte din textul acordului având ca scop:

„- prezentarea culturii populare bucovinene în aspectul ei multinațional, trecerea în revistă a ansamblurilor ce prezintă cântecele, dansul, muzica, ritualurile și obiceiurile populare ale Bucovinei,

- salvagardarea folclorului bucovinean în Bucovina și la emigranții bucovineni – în Polonia, Ungaria,

Slovenia, Ucraina și Republica Moldova – pentru care „Întâlnirile Bucovinene” crează posibilitatea contactului direct cu Bucovina precum și cu locuitorii ei de astăzi,

- facilitarea ca bucovinenii să se cunoască reciproc și să-și înțeleagă culturile și istoria precum și contribuția fiecărui popor la crearea tradițiilor regiunii,

- stimularea procesului formării conștiinței comunității regionale bucovinene, mai ales în rândul tinerilor,

- integrarea bucovinenilor prin evoluțiile artistice precum și contactele directe ale participanților festivalului,

- colaborarea culturală regională și internațională,

- zblizenia i poznania europejskich narodów poprzez reprezentujące je zespoły,
 - organizacji dużej, międzynarodowej imprezy, pokazującej jak ważne miejsce w procesie porozumienia i poznania zajmuje kultura,
 - prezentacji ponadnarodowościowych, bukowińskich wartości przejawiających się między innymi w zrozumieniu i poszanowaniu oraz tolerancji we wzajemnym, dobrosąsiedzkim współżyciu grup narodowościowych,
 - propagowania Bukowiny jako przykładu możliwości harmonijnego porozumienia i współpracy przy zachowaniu własnej tożsamości kulturowej i narodowej”.

Kim są organizatorzy XXVI „Bukowińskich Spotkań”?

Porozumienie zostało zawarte pomiędzy: prezydentem miasta Piła (Polska) Piotrem Głowskim, Regionalnym Centrum Kultury w Pile reprezentowanym przez dyrektora Stanisława Dąbka, burmistrzem Gminy i Miasta Jastrowie Piotrem Wojtiukiem, Gminą Dzierżoniów reprezentowaną przez wójta Marka Chmielewskiego i Centrum Kultury Europejskiej DACIA w Kiszyniowie (Republika Mołdawii), reprezentowanym przez prezes Viorikę Oprea i Administracją Wojewódzką w Czerniowcach (Ukraina) reprezentowaną przez zastępcę kierownika Sekretariatu Urzędu Oleksandra Szkuridina, Miejską Radą w Czerniowcach reprezentowaną przez zastępcę mera Czerniowiec Marię Porczuk i Radą Okręgu Suczawa (Rumunia) reprezentowaną przez przewodniczącego Rady Okręgu Suczawa Cătălina-Ioana Nechifora, Urzędem Miasta Câmpulung Moldovenesc reprezentowanym przez burmistrza Mihăiță Negură, Centrum Kultury „Bucovina” w Suczawie reprezentowanym przez dyrektora generalnego Viorela Varvaroi i Krajowym Związkiem Seklerów Bukowińskich w Bonyhád (Węgry) reprezentowanym przez członków Zarządu Związku Istvána Márton i Juliannę Szabó.

- apropierea și cunoașterea popoarelor europene prin ansamblurile care le reprezintă,
 - organizarea unei mari manifestări internaționale care să arate ce loc important îl ocupă cultura în procesul înțelegerii și cunoașterii,
 - prezentarea transnaționalelor valori bucovinene manifestate, printre altele, în înțelegerea, respectarea și toleranța în conviețuirea reciprocă, de bună vecinătate a grupurilor naționale,
 - propagarea Bucovinei ca un exemplu de înțelegere armonioasă și colaborare prin păstrarea identității culturale și naționale”.

Cine sunt organizatorii celei de a XXVI-a ediții a „Întâlnirilor Bucovinene”?

Acordul a fost încheiat între: primarul orașului Piła (Polonia) Piotr Głowski, Centrul Cultural Regional din Piła reprezentat de directorul Stanisław Dąbek, primarul comunei și orașului Jastrowie Piotr Wojtiuk, comuna Dzierżoniów reprezentată de primarul Marek Chmielewski și Centrul Culturii Europene DACIA din Chișinău (Republica Moldova) reprezentat de președinta Viorica Oprea și Administrația Regiunii Cernăuți (Ucraina) reprezentată de adjunctul directorului Secretariatului – Oleksander Szkuridin, Consiliul Orașenesc din Cernăuți reprezentat de primarul adjunct al Cernăuțiului Maria Porczuk și Consiliul Județean Suceava (România) reprezentat de președintele Consiliului Județean Suceava Cătălin-Ioan Nechifor, Consiliul orașului Câmpulung Moldovenesc reprezentat de primarul Mihăiță Negură, Centrul Cultural „Bucovina” din Suceava reprezentat de directorul general Viorel Varvaroi și Uniunea Națională a Secuilor Bucovineni din Bonyhád (Ungaria) reprezentată de membrii Conducerii Uniunii – István Márton și Julianna Szabó.

Jaki jest program XXVI „Bukowińskich Spotkań”?

XXVI Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania” składać się będzie w 2015 r. z pięciu części realizowanych w Polsce, w Republice Mołdawii, na Ukrainie, w Rumunii i na Węgrzech w następujących terminach i miejscowościach:

20-28.06. 2015 – Polska, Dzierżoniów, Jastrowie, Piła

3-5.07. 2015 – Republika Mołdawii, Kiszyniów

11-12.07. 2015 – Ukraina, Czerniowce

17-19.07. 2015 – Rumunia, Câmpulung Moldovenesc

31.07-2.08. 2015 – Węgry, Bonyhád

Tekst i zdjęcia:

Grażyna Myślińska i Sławomir Olzacki

Care este programul celei de a XXVI-a ediții a „Întâlnirilor Bucovinene”?

Cea de a XXVI-a ediție a Festivalului Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene” se va compune, în anul 2015, din cinci părți realizate în Polonia, Republica Moldova, Ucraina, România și Ungaria conform următoarelor termene și localități:

20-28.06.2015 – Polonia, Dzierżoniów, Jastrowie, Piła

3-5.07.2015 – Republica Moldova, Chișinău

11-12.07.2015 – Ucraina, Cernăuți

17-19.07.2015 – România, Câmpulung Moldovenesc

31.07-2.08.2015 – Ungaria, Bonyhád

Trad. St. Iachimovschi

„W tej kolędzie, kto tam będzie, każdy się ucieszy...”

O jubileuszowym bukowińskim kolędowaniu w Żaganiu

Despre jubileul colindatului bucovinean la Żagań

Już po raz dziesiąty spotkali się polscy Bukowińczycy na wspólnym kolędowaniu. Tegorocznym gospodarzem imprezy był – jak przed dziesięciu laty – zespół „Jodelki” z Żagania. Inicjatywa bukowińskiego kolędowania Mirosława Delosta trafiła na podatny grunt. Bukowińczycy lubią spotkania i wspólny śpiew, a okres Bożego Narodzenia wprowadza atmosferę rodzinną i odświętną. Kolejny raz spotkali się więc już nie tylko ci, którzy urodzili się na

Pentru a zecea oară s-au întâlnit polonezii bucovineni ca să colinde împreună. Gazdă a întâlnirii de anul acesta – ca în urmă cu zece ani – a fost ansamblul „Jodelki” din Żagań. Inițiativa colindatului bucovinean a lui Mirosław Delost a nimerit pe un teren fertil. Bucovinenii iubesc întâlnirile și cântul împreună, iar perioada Crăciunului îi introduce în atmosfera familială și de sărbătoare. Deci, încăodată, s-au întâlnit nu doar cei ce s-au născut în Bucovina, dar și urmașii lor, născuți deja aici, în Polonia,

Bukowinie, ale także ich potomkowie, urodzeni już tu, w Polsce, by razem śpiewać kolędy i pastorałki oraz spotkać się i wspominać dawne czasy, ale również planować nowe przedsięwzięcia.

Tegoroczna jesienna pogoda, jaka panowała 10 stycznia w zachodniej Polsce ułatwiła podróż przybyłym zespołom, szczególnie tym, które przyjechały z daleka. Na X Bukowińskim Kolędowaniu spotkało się 14 zespołów. Z województwa dolnośląskiego: najstarszy z góralskich zespołów bukowińskich Zespół Pieśni i Tańca Górali Czadeckich „Pojana” z Piławy Dolnej oraz Zespół Śpiewaczy „Podgrodzianki” z Raciborowic Górnych, Zespół „Echo Bukowiny” z Lubania i Góralski Teatr Pieśni „Dunawiec” ze Zbylutowa. Bliżej mieli mieszkańcy województwa lubuskiego, którzy w niecałą godzinę mogli dojechać do Żagania: Zespół „Serce Bukowiny” z Nowogrodu Bobrzańskiego, Zespół Górali Czadeckich „Dolina Nowego Sołońca” ze Złotnika, Zespół „Stanowianie” ze Stanowa, Zespół „Rosa” z Drągowiny. Dwa zespoły – „Watra” i „Mała Watra” – przybyły z Brzeźnicy, a z Wichowa Zespół Górali Czadeckich „Wichowianki”, Zespół Pieśni i Tańca Górali Czadeckich „Źródełko” oraz Kapela „Syrba”. Przywitał wszystkich Zespół Górali Czadeckich „Jodełki” z Żagania.

Wspólne spotkanie rozpoczęło się od modlitwy różańcowej w intencji zmarłych członków zespołów bukowińskich i pierwszego kapelana wspólnoty bukowińskiej w Polsce – księdza Michała Zielonki. Po wspólnym różańcu rozpoczęła się uroczysta msza sprawowana przez ks. Marka Chocieję CM i ks. Jerzego Najdka, który wygłaszając kazanie zachęcał do troski o tradycję – szczególnie do świętowania odpustu połączonego z chramem i odwiedzin po kolędzie. Po mszy proboszcz odczytał dekret ks. bpa Stefana Regmunta o powołaniu ks. Jerzego Najdka na funkcję kapelana górali czadeckich z Bukowiny. Niewielki kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Żaganiu dawno nie gościł tylu rozśpiewanych górali, którzy prowadzili modlitwę powszechną, procesję z darami i śpiewali od serca, z drugim a niekiedy trzecim głosem, który pojawiał się spontanicznie. To dziwiło najbardziej obcych, którzy przybyli na mszę. Bukowińskie kolędowanie bowiem jak co roku miało charakter otwarty. Zapraszano na nie sąsiadów, znajomych.

Po mszy wszyscy udali się do wojskowego kasyna, gdzie poczęstunek przygotowali uczniowie klasy gastronomicznej Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Howej k. Żagania. Śpiew piosenki „Buki moje buki...” był początkiem kolejnej części spotkania. Najpierw złożono sobie życzenia opłatkowe, później zapraszano na scenę kolejne zespoły, które śpiewały po dwie kolędy. Niekiedy zespoły prezentowały piękny udramatyzowany śpiew, jak podczas wykonania pastorałki „Bracia patrzcie jeno” z podziałem na głosy

pentru a cânta împreună colinde și pastorale și pentru a se întâlni și a evoca timpurile trecute, dar și pentru a planifica noi acțiuni.

Vremea ca de toamnă din ziua de 10 ianuarie din Polonia apuseană a ușurat călătoria ansamblurilor venite, mai ales a celor care au sosit de departe. La cea de a X-a ediție a Colindatului Bucovinean s-au întâlnit 14 ansambluri. Din Silezia Inferioară: cel mai vechi ansamblu muntenesc bucovinean – Ansamblul de Cântece și Dansuri al Muntenilor Czadca „Pojana” din Piława Dolna și Ansamblul de Cântece „Podgrodzianki” din Raciborowice Dolne, Ansamblul „Echo Bukowiny” din Lubań și Teatrul Muntenesc de Cântece „Dunawiec” din Zbylutów. Mai aproape au avut locuitorii voievodatului Lubuskie care, într-o aproape o oră, au putut ajunge la Żagań: Ansamblul „Serce Bukowiny” din Nowogród Bobrzański, Ansamblul Muntenilor Czadca „Dolina Nowego Sołońca” din Złotnik, Zespół „Stanowianie” din Stanów, Ansamblul „Rosa” din Drągowina. Două ansambluri „Watra” și „Mała Watra” au sosit din Brzeźnica, iar din Wichów Ansamblul Muntenilor Czadca „Wichowianki”, Ansamblul de Cântece și Dansuri al Muntenilor Czadca „Źródełko” precum și capela „Syrba”. Ansamblul „Jodełki” din Żagań a urat tuturor bun venit.

Întâlnirea a început cu recitarea rozariului în memoria decedaților din ansamblurile bucovinene și a primului capelan al bucovinenilor din Polonia – preotul Michał Zielonka. După rozariul rostit de toți, a început liturghia solemnă oficiată de pr. Marek Chociej și pr. Jerzy Najdek care, în predica sa, a îndemnat la respectarea tradițiilor, mai ales sărbătorirea hramului unită cu colindatul. După liturghie, parohul a dat citire decretului pr. arhiepiscop Stefan Regmunt privind numirea pr. Jerzy Najdek în funcția de capelan al muntenilor Czadca din Bucovina. În biserica nu prea mare cu hramul Vizitarea Preasfinte Feciere Maria din Żagań demult nu s-au auzit atâtea munteni cântând din toată inima, care au condus rugăciunea tuturor, procesiunea cu daruri, vocea a doua, uneori a treia apărute spontan. Aceasta i-a uimit mai ales pe străinii veniți la liturghie. Căci colindatul bucovinean, ca în fiecare an, a avut caracter deschis. La această manifestare au fost invitați vecini, cunoscuți.

După liturghie, toți s-au îndreptat către cazinoul militar, unde regalul a fost pregătit de elevii clasei de gastronomie de la Grupul Școlar Postliceal din Howa, lângă Żagań. Cântecele „Buki, moje buki...” a fost începutul următoarei părți a întâlnirii. Mai întâi, s-au adresat reciproc urări de opłatek, pe urmă au fost invitate pe scenă, pe rând, ansamblurile care au cântat câte două colinde. Câteodată, ansamblurile au prezentat un cânt frumos dramatizat, ca în timpul executării pastoraiei „Bracia, patrzcie jeno” cu voci de bărbați

męskie i żeńskie. Często do tego śpiewu włączała się widownia, która знаła przecież wykonywane kolędy i pastoralki. Szczególnie wzruszająco zabrzmiała zaśpiewana na końcu przez małą dziewczynkę kolęda „Lulajże Jezuniu”. Spotkanie było okazją nie tylko do śpiewu, ale też do spotkania się z rodziną, przyjaciółmi i pięknego spędzenia sobotniego popołudnia.

Wspólne kolędowanie zakończyło się uroczystymi podziękowaniami wszystkim przybyłym na X Bukowińskie Kolędowanie oraz organizatorom i sponsorom, wśród których było Starostwo Powiatu Żagańskiego i Burmistrz Miasta Żagania.

Tekst i zdjęcia: Joanna Gorzelana – Zielona Góra

și femei. Adeseori, la acest cânt s-au alăturat spectatori care cunoșteau colindele și pastoralele interpretate. Deosebit de emoționant a răsunat colinda „Lulajze, Jezuniu” cântată la sfârșit de o fetiță. Întâlnirea a fost nu doar un prilej de a cânta, de a se întâlni cu familia, prietenii, ci și de a petrece plăcut o după amiază de sâmbătă.

Colindatul împreună s-a încheiat cu mulțumirile aduse tuturor celor ce au venit la a X-a ediție a Colindatului Bucovinean precum și organizatorilor și sponsorilor, printre aceștia Conducerea raionului Żagań și Primarul orașului Żagań.

Trad. St. Iachimovschi

Bukovina

– dzieje, miejsca, ludzie

Bucovina

– istorie, locuri, oameni

Arcybiskup Józef Bilczewski – święty, który kochał Bukowinę

Część 2

Metropolita lwowski troszczył się przede wszystkim o rozwój sieci parafialnej na Bukowinie, dlatego też w 1906 r. z dekanatu suczawskiego utworzył trzeci dekanat z siedzibą w Radowcach. Takie rozłożenie sieci parafialnej miało ułatwić pracę duszpasterską w duchu patriotyzmu z uszanowaniem mniejszości narodowych. W 1907 r. arcybiskup Bilczewski przeprowadził kolejną wizytację kanoniczną na Bukowinie i tym razem udał się do węgierskich parafii w Ioseffalva (rum. Vorniceni) i Hadikffalva (rum. Dornesti). W parafii Ioseffalva miała miejsce instalacja nowego proboszcza, którym został tak bardzo zasłużony dla społeczności węgierskiej ks. Antoni Sebesteny, późniejszy dziekan radowiecki. W swoim przemówieniu arcybiskup podkreślił, że: „Biskup musi mieć serce dla wszystkich swoich diecezjan, uszanować ich język, przekonania narodowe”. Była to bardzo wzruszająca uroczystość, albowiem arcybiskup przemawiał po węgiersku. Na pożegnanie zaś metropolita w sposób żartobliwy zapytał węgierskich katolików: „czyście płakali nad moją kiepską węgierszczyzną czy dla czego innego?”. Odpowiedź była jednoznaczna: „szczerze mówimy, że wszyscy płakaliśmy z radości”.

Z podobnym entuzjazmem przyjęli arcybiskupa wierni parafii Hadikffalva na czele z ks. Janem Kubaszkem, który pomimo swego polskiego pochodzenia znał dobrze język węgierski, albowiem lwowski konsystorz zlecił mu funkcję inspektora

Arhiepiscopul Iosif Bilczewski – un sfânt care îndrăgea Bucovina

Partea II

Mitropolitul de Lviv s-a îngrijit mai ales de dezvoltarea organizării structurilor parohiale din Bucovina, motiv pentru care, în anul 1906, din decanatul de Suceava a desprins și a întemeiat un al treilea decanat cu sediul la Rădăuți. O astfel de organizare eclezială avea drept scop facilitarea activității pastorale în spirit patriotic, cu respectul cuvenit pentru minorități. În anul 1907 arhiepiscopul Bilczewski a efectuat o altă vizită canonică în Bucovina și, de această dată, a vizitat parohiile maghiare din Ioseffalva (rom. Vorniceni) și Hadikffalva (rom. Dornesti). În parohia Ioseffalva a avut loc instalarea noului paroh, care a avut merite deosebite pentru comunitatea maghiară, pr. Anton Sebesteny, el devenind ulterior decan de Rădăuți. În discursul său arhiepiscopul a subliniat că: „Episcopul trebuie să aibă aceeași inimă pentru toți enoriașii săi, să respecte limba lor, convingerile naționale”. A fost o ceremonie foarte emoționantă, mai ales că arhiepiscopul le vorbea în limba maghiară. În cadrul ceremoniei de rămas bun, mitropolitul, într-un mod plin de umor i-a întrebat pe catolicii maghiari: „ați plâns din cauza greșelilor mele din limba maghiară sau pentru altceva?”. Răspunsul a fost unanim: „spunem sincer: noi toți am plâns de bucurie”.

Cu același entuziasm, arhiepiscopul a fost primit de către credincioșii din parohia Hadikffalva, condusă de pr. Ioan Kubaszek care, în ciuda originii sale poloneze, cunoștea bine limba maghiară, motiv pentru care consistoriul de la Lviv l-a numit

szkół węgierskich w okręgu radowieckim. Wizyta arcybiskupa zapisała się głęboko w sercach węgierskich katolików, albowiem kiedy w czerwcu 1908 r. w drodze powrotnej z wizytacji w Karlsbergu (rum. Gura Putnei) arcybiskup musiał zatrzymać się dłużej na dworcu kolejowym w Hadikfalva w oczekiwaniu innego pociągu, znaczna część parafian węgierskich z Hadikfalva, na czele z ks. Janem Kubaszkiem, przyszła w uroczystej procesji z chorągwiami na dworzec, by przywitać swojego pasterza. Jak odnotował arcybiskup w swoim dzienniku: „(...) ludzie znowu chcieli ze mną rozmawiać – skończyło się na tym, że stare Węgierki głaszały mnie z radości po twarzy rękami – Pożegnali mię serdecznie: Eljen!”.

Wspomniana wizyta arcybiskupa Bilczewskiego w 1907 r. stanowiła jeden z najdłuższych pobytów lwowskiego hierarchy na Bukowinie, albowiem w dniach 16-20 czerwca arcybiskup dokonał także uroczystej wizytacji parafii pw. św. Jana Nepomucena w Suczawie. 17 czerwca została odprawiona summa pontyfikalna, podczas której arcybiskup udzielił sakramentu bierzmowania 640 osobom. Arcybiskup przemawiał w języku polskim i niemieckim. W godzinach popołudniowych udał się z wizytą do wszystkich miejskich szkół, a na zakończenie dnia spotkał się z przedstawicielami suczawskiej Polonii w siedzibie Domu Polskiego. Ten historyczny moment upamięt-

Abp Józef Bilczewski

Źródło: Archiwum archidiecezji Lwowskiej we Lwowie.

*Niech w tym domu rozbrzmiewa
zawsze hasło wojsk Sobieskiego, które
sławi tej broniły ziemi, hasło:
Góra Jezus, Góra Maryja!
A Matucha, to nam z Jamy wybawie
Góry, niech wskaże nam w drodze
opracie Rokitnie polskiej!*

18/6 907 +

*Józef Bilczewski
Arcybiskup Lwowski*

*Per aspera ad astra
18/6 1907
Ks. Infatal Schmidt*

**Wpis abp. Bilczewskiego i ks. Schmida
do Książki Pamiątkowej
Czytelni Polskiej w Suczawie**

inspector al școlilor maghiare din districtul Rădăuți. Vizita arhiepiscopului i-a marcat profund pe catolicii maghiari, deoarece când în luna iunie a anului următor (1908), aflat în întoarcere de la vizita pastorală de la Karlsberg (rom. Gura Putnei), arhiepiscopul a trebuit să poposească mai mult timp în gara din Hadikfalva în așteptarea unui alt tren, o mare parte a enoriașilor maghiari din Hadikfalva în frunte cu pr. Ioan Kubaszek au venit în procesiune solemnă cu steaguri pentru ca în gară să-l salute pe păstorul lor. După cum a menționat arhiepiscopul în jurnalul său: „(...) oamenii din nou au vrut să vorbească cu mine – în cele din urmă femeile maghiare mai în vârstă m-au mângâiat cu mâinile pe obraji de bucurie – m-au salutat cu un călduros: Eljen!”.

Vizita arhiepiscopului Bilczewski din anul 1907 a fost una dintre cele mai lungi șederi ale ierarhului de Lviv în Bucovina, deoarece în perioada 16-20 iunie arhiepiscopul a vizitat în mod solemn parohia Sf. Ioan Nepomuk din Suceava. La 17 iunie în cadrul unei celebrări pontificale arhiepiscopul a administrat sacramentul Mirului la un număr de 640 de persoane. Arhiepiscopul a vorbit în polonă și germană. În după-amiaza aceleiași zile, arhiepiscopul a vizitat toate școlile din oraș iar la sfârșitul zilei s-a întâlnit cu reprezentanții comunității poloneze din Suceava la sediul „Dom Polski”. Acest moment istoric este păstrat

nia złożony wpis do Książki Pamiątkowej Czytelni Polskiej w Suczawie z dnia 17 czerwca 1907 r., a mianowicie: „Niech w tym domu rozbrzmiewa zawsze hasło wojsk Sobieskiego, które także tej broniły ziemi, hasło: Górą Jezus, Górą Maryja! A Matuchna, co nam z Jasnej króluje Góry, niech stale ma w swej przemożnej opiece Rodziny polskie”. Nawiązując do przeszłości mołdawskiej oraz wskazując na łączność z duchową stolicą Polski, arcybiskup Bilczewski wyraźnie nakreślił program pracy suczawskiej instytucji polonijnej w kształtowaniu tożsamości narodowej suczawskich Polaków. Księdzu arcybiskupowi towarzyszył podczas tej wizytacji czerniowiecki dziekan ks. infułat Józef Schmid, który dnia 18 czerwca złożył także swój wpis we wspomnianej Książce Pamiątkowej, wskazując na trudności jakie trzeba pokonywać w pracy, by osiągnąć życiowy cel. Wyraził to słowami łacińskiej sentencji: „Per aspera ad astra”, czyli „Przez cierpienia do gwiazd”.

Dalszy program duszpasterskiej wizyty odbył się 18 czerwca, kiedy to arcybiskup udał się do miejscowości Mitoka Dragomirna, gdzie podczas uroczystej Mszy św. sakrament bierzmowania przyjął 79 osób. Następnego dnia, 19 czerwca, w kościele parafialnym w Suczawie w obecności władz miejskich arcybiskup dokonał aktu instalacji nowego suczawskiego dziekana w osobie ks. Józefa Cewe i odczytał skład parafii przynależnych do zreorganizowanego dekanatu suczawskiego. W godzinach popołudniowych arcybiskup gościł w kościele przy dworcu kolejowym w Ickanach, gdzie do sakramentu bierzmowania przystąpiło 75 osób – Polaków i Niemców. W godzinach porannych 20 czerwca 1907 r. arcybiskup Bilczewski opuścił Suczawę, ale pozostawił na zawsze ślad swojej gorliwości i świętości nauczając, że warto być przy Jezusie i warto przy nim w życiu kroczyć.

Po wspomnianej wizycie arcybiskup Józef Bilczewski odbył jeszcze dwie podróże na Bukowinę – w 1910 r. do Czerniowiec, w 1911 r. do Wyżnicy, a także w Sadagóry, Bojan i Nowosielicy. W 1919 r. arcybiskup podjął starania za pomocą generalnego konsula w Bukareszcie M. Linde, mające doprowadzić do utworzenia nowego katolickiego biskupstwa dla Bukowiny z siedzibą w Czerniowcach, gdzie „biskupem musiałby być Polak, bo większość katolików jest polska”.

Dnia 18 stycznia 1923 r. zapadł na ciężką chorobę, a kilka tygodni później, 20 marca, zmarł we Lwowie w opinii świętości. 26 czerwca 2001 r. został beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II podczas jego wizyty we Lwowie, natomiast uroczysta kanonizacja Józefa Bilczewskiego przez papieża Benedykta XVI odbyła się dnia 23 października 2005 r. w Rzymie.

în memorie de o inscripție scrisă în Cartea de onoare a Societății Polone de Lectură din Suceava, la data de 17 iunie 1907, și anume: „Fie ca în această casă să răsunere mereu strigătul armatei lui Sobieski, care a apărat și acest pământ, strigătul: Mai presus de toate Isus, Mai presus de toate Maria! Iar Măicuța care ne domnește de pe Colina Luminată, în mod constant să-și exercite grija sa copleșitoare asupra familiilor poloneze”. Referindu-se la trecutul Moldovei și indicând liantul cu capitala spirituală a Poloniei, arhiepiscopul Bilczewski a schițat clar programul de lucru al instituțiilor poloneze din Suceava în modelarea identității naționale a polonezilor suceveni. Excelența Sa a fost însoțit în timpul acestei vizite de către decanul de Cernăuți. pr. prelat Iosif Schmid care, la data de 18 iunie, a lăsat de asemenea un gând în Cartea de onoare menționată mai sus, indicând dificultățile care trebuie depășite pentru a atinge obiectivul vieții. El s-a exprimat prin cuvintele unei sentințe în limba latină: „Per aspera ad astra” adică „Prin suferință la stele”.

Programul vizitei pastorale a continuat în ziua de 18 iunie, când arhiepiscopul s-a deplasat în localitatea Mitocu Dragomirnei unde, în cadrul Sf. Liturghii solemne, un grup de 79 persoane a primit sacramentul Sf. Mir. Ziua următoare, la biserica parohială din Suceava, în prezența oficialităților municipale, arhiepiscopul a dat citire actului de instalare a noului decan de Suceava în persoana pr. Iosif Cewe și a enumerat parohiile incorporate decanatului care a fost restructurat. În după amiaza aceleiași zile arhiepiscopul a fost oaspetele bisericii din apropierea gării din Ițcani, unde a administrat sacramentul mirului la un grup de 75 de persoane de etnie polonă și germană. În dimineața zilei de 20 iunie 1907 arhiepiscopul Bilczewski a părăsit orașul Suceava, lăsând în urmă amprenta zelului și a sfințeniei sale, indicând că merită să fii cu Isus, și merită ca El să fie urmat.

În urma acestei vizite, arhiepiscopul Bilczewski a întreprins încă două călătorii în Bucovina în anul 1910 la Cernăuți și în anul 1911 la Vijnîța, Sadagura, Boian și Noua Suliță. În anul 1919 arhiepiscopul a încercat cu ajutorul consulului general de la București M. Linde să pertracteze în privința creării unei noi episcopii catolice pentru Bucovina, cu sediul la Cernăuți, unde „episcopul ar trebui să fie un polonez, pentru că cei mai mulți catolici sunt polonezi”.

Începând cu data de 18 ianuarie 1923 s-a îmbolnăvit grav și câteva săptămâni mai târziu, la data de 20 martie s-a stins din viață în Lviv, în opinia sfințeniei. La data de 26 iunie 2001 a fost beatificat de Papa Ioan Paul al II-lea în timpul vizitei sale în Lviv, iar solemnă canonizare a lui Iosif Bilczewski de către Papa Benedict al XVI-lea a avut loc la 23 octombrie 2005, la Roma.

Niniejszym pragniemy oddać hołd i wyrazić Panu Bogu wdzięczność za arcybiskupa Józefa Bilczewskiego, który jako wielki patriota i miłośnik ziemi bukowińskiej, przykładem wiary i ascetycznego życia uświęcił zarówno społeczne, jak i kościelne dzieje Bukowiny i tak jak kiedyś bukowińscy wierni kierowali liczne petycje do lwowskiego zwierzchnika, również i teraz pragniemy wypraszać opiekę duchowego ojca Kościoła naszego. Św. Józefie, przykładzie miłości i służby bliźniemu – módl się za nami!

ks. Alfons-Eugen Zelionca
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Ne dorim ca pe aceasta cale să-i aducem cinstea cuvenită și să ne exprimăm recunoștința față de Dumnezeu pentru arhiepiscopul Iosif Bilczewski, care a fost un mare patriot și a îndrăgit Bucovina, prin exemplul său de credință și viață ascetică a sfințit atât trecutul social cât și viața religioasă a Bucovinei și precum odinioară credincioșii bucovineeni îndreptau numeroase petiții spre păstorul din Lviv, la fel acum vrem să implorăm grija divină a părintelui spiritual al Bisericii noastre. Sf. Iosife, exemplu de iubire și slujire față de aproapele – roagă-te pentru noi!

pr. Alfons-Eugen Zelionca
Universitatea Catolică „Ioan Paul al II-lea” din Lublin

KALENDARIU M ROCZNIC 2015 CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

MARZEC

1 III – 80. rocznica urodzin **Ernesta Brylla** (ur. 1935), poety, prozaika, dramaturga, krytyka filmowego, publicysty;
2 III – 35. rocznica śmierci **Jaroslawa Iwaszkiewicza** (1894-1980), poety, prozaika, autora sztuk scenicznych, publicysty i tłumacza;
3 III – 105. rocznica urodzin **Stefana Otwinowskiego** (1910-1976), prozaika, autora sztuk scenicznych;
4 III – 115. rocznica urodzin **Jana Zachwatowicza** (1900-1983), architekta, konserwatora i historyka architektury, zasłużonego w dziedzinie ochrony i odbudowy polskich zabytków;
5 III – 165. rocznica urodzin **Antoniego Sygietyńskiego** (1850-1923), krytyka literackiego i powieściopisarza;
6 III – 230. rocznica urodzin **Karola Kurpińskiego** (1785-1857), kompozytora i dyrygenta;
7 III – 30. rocznica śmierci **Arkadego Fiedlera** (1894-1985), pisarza i podróżnika, autora powieści dla młodzieży;
9 III – 30. rocznica śmierci **Bronisława Zielińskiego** (1914-1985), eseisty, krytyka literackiego, tłumacza na język polski książek Ernesta Hemingwaya;
10 III – 60. rocznica urodzin **Juliusza Machulskiego** (1955), reżysera, scenarzysty i producenta filmowego;
11 III – 15. rocznica śmierci **Kazimierza Brandysa** (1916-2000), powieściopisarza, publicysty;
13 III – 70. rocznica śmierci **Kazimierza Prószyńskiego** (1875-1945), konstruktora i wynalazcy filmowego, pioniera polskiej oraz światowej kinematografii;
15 III – 85. rocznica urodzin **Jerzego Dobrowolskiego** (1930-1987), satyryka, dramaturga, aktora i reżysera;
16 III – 45. rocznica śmierci **Jerzego Szaniawskiego** (1886-1979), dramaturga i prozaika;
17 III – 150. rocznica urodzin **Gabriela Narutowicza** (1865-1922), polityka, inżyniera, pierwszego prezydenta RP;

MARTIE

1 III – 80 de ani de la nașterea lui **Ernest Bryll** (n. 1935), poet, prozator, dramaturg, critic de film, publicist;
2 III – 35 de ani de la moartea lui **Jaroslawa Iwaszkiewicz** (1894-1980), poet, prozator, autor de piese de teatru, publicist și traducător;
3 III – 105 ani de la nașterea lui **Stefan Otwinowski** (1910-1976), prozator, autor de piese de teatru;
4 III – 115 ani de la nașterea lui **Jan Zachwatowicz** (1900-1983), arhitect, conservator și istoric al arhitecturii, cu merite deosebite în domeniul protecției și reconstrucției monumentelor poloneze;
5 III – 165 de ani de la nașterea lui **Antoni Sygietyński** (1850-1923), critic literar și romancier;
6 III – 230 de ani de la nașterea lui **Karol Kurpiński** (1785-1857), compozitor și dirijor;
7 III – 30 de ani de la moartea lui **Arkady Fiedler** (1894-1985), scriitor și călător, autor de romane pentru tineret;
9 III – 30 de ani de la moartea lui **Bronislaw Zieliński** (1914-1985), eseist, critic literar, traducător în limba polonă al cărților lui Ernest Hemingway;
10 III – 60 de ani de la nașterea lui **Juliusz Machulski** (1955), regizor, scenarist și producător de filme;
11 III – 15 ani de la moartea lui **Kazimierz Brandys** (1916-2000), romancier, publicist;
13 III – 70 de ani de la moartea lui **Kazimierz Prószyński** (1875-1945), constructor și inventator de film, pionier al cinematografului polonez și internațional;
15 III – 85 de ani de la nașterea lui **Jerzy Dobrowolski** (1930-1987), satiric, dramaturg, actor și regizor;
16 III – 45 de ani de la moartea lui **Jerzy Szaniawski** (1886-1979), dramaturg și prozator;
17 III – 150 de ani de la nașterea lui **Gabriel Narutowicz** (1865-1922), politician, inginer, primul președinte al RP;

19 III – 105. rocznica urodzin **Kazimierza Wyki** (1910-1975), historyka i krytyka literatury;
23 III – 85. rocznica urodzin **Zygmunta Hubnera** (1930-1989), reżysera i aktora;
24 III – 100. rocznica śmierci **Karola Olszewskiego** (1846-1915), chemika i fizyka, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego;
31 III – 135. rocznica śmierci **Henryka Wieniawskiego** (1835-1880), skrzypka i kompozytora.

19 III – 105 ani de la nașterea lui **Kazimierz Wyka** (1910-1975), istoric și critic literar;
23 III – 85 de ani de la nașterea lui **Zygmunt Hubner** (1930-1989), regizor și actor;
24 III – 100 de ani de la moartea lui **Karol Olszewski** (1846-1915), chimist și fizician, profesor la Universitatea Jagiellonă;
31 III – 135 de ani de la moartea lui **Henryk Wieniawski** (1835-1880), violonist și compozitor.

Kronika bukowińskich Polaków

1908

Cronica polonezilor bucovineni

Luty

02.01. – **Czerniowce**, Dom Polski: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” urządziło obchód rocznicy powstania styczniowego z udziałem dyrektora stanisławowskiego Towarzystwa Muzycznego im. S. Moniuszki Leona Hackera, Albina Hammera (baryton), lwowskiego studenta Melca (tenor, śpiewał Niewiadomskiego „Nie swatała mi cię swatka”, Abta „Cicho śpij”, Kratzera „Piosenkę o piosence” i A. Wrońskiego „Janka”), Mokrańskiej (śpiewała A. Zarzyckiego „Dole”, P. Maszyńskiego „Pójdę ja w drogę”), Józefa Świerczyńskiego (referat „Słowo wstępne w rocznicę powstania styczniowego wygłoszone w dniu 1-go lutego 1908 w Czerniowcach”, deklamacja „Koncertu Jankiela”), Świerchowej (fortepianowy akompaniament dla śpiewaków, deklamatorów i solistów instrumentalnych), Kazimierza Tokarskiego (deklamował patriotyczny wiersz „Matka nasza”) oraz sokołów. Sokoli wystąpili w uroczystych strojach organizacyjnych.

02.01. – **Czerniowce**, sala własna na strzelnicy w ogrodzie miejskim: Odbył się wieczorek taneczny urządzony przez Towarzystwo Strzeleckie.

02.01. – **Kosteszty**: Otwarto urząd pocztowy ze zwykłym zakresem czynności i równocześnie zniesiono tamże składnicę pocztową. Posadę ekspedienta otrzymała pomocniczka pocztowa Helena Skorodecka.

02.02. – **Czerniowce**, sala Domu Polskiego: Stowarzyszenie Rękodzielników Polskich „Gwiazda” urządziło wieczór z tańcami pod nazwą „Pstra reduta”, z którego dochód przeznaczono na zapomogi wdów i sierot po zmarłych członkach.

02.02. – **Suczawa**, Dom Polski: Odbyło się walne zgromadzenie członków miejscowego TBPICP. Wysoko oceniono pracę założyciela i dotychczasowego prezesa Edwarda Sworakowskiego i wybrano nowego prezesa i nowy wydział: Józef Kwiatkowski – prezes, komisarz skarbowy Antoni Barański, ks. dziekan Józef Cewe, fotograf Jan Chrzanowski, emerytowany starszy skarbnik skarbowy Stanisław Czerny, właściciel biura pośrednictwa Gustaw Horzynek, radca Sądu Krajowego Krzysztof Jakubowicz, emerytowany starszy respcient straży skarbowej Jakub Keclik, gospodarz z Bułaja

Februarie

02.01. – **Cernăuți**, Casa Polonă: Asociația de Gimnastică „Sokół” a organizat aniversarea insurecției din ianuarie cu participarea directorului Societății Muzicale „S. Moniuszko” din Stanisławów Leon Hacker, Albin Hammer (bariton), studentului Melec (tenor din Lvov a cântat „Nie swatała mi cię swatka” de Niewiadomski, „Cicho śpij” de Abta, „Piosenka o piosence” de Kratzer și „Janka” de A. Wroński), Mokrańska (a cântat „Dola” de A. Zarzycki, „Pójdę ja w drogę” de P. Maszyński), cu participarea lui Józef Świerczyński (referatul „Cuvânt introductiv la aniversarea insurecției din ianuarie prezentat în ziua de 1 februarie 1908 în Cernăuți”, recitarea „Concertului lui Jankiel”, Świerchowa (acompaniament la pian pentru cântăreți, recitatori și soliști instrumentiști), Kazimierz Tokarski (a recitat poezia patriotică „Mama noastră” și a membrilor Asociației „Sokół”. Aceștia s-au prezentat în uniformele organizației.

02.01. – **Cernăuți**, sala proprie de tir în parcul orașului: A avut loc o serată dansantă organizată de Societatea de Tir.

02.01. – **Costești**: S-a deschis oficiul poștal cu program obișnuit și, totodată, s-a desființat depozitul poștal. Funcția de expedient a obținut-o angajata poștei Helena Skorodecka.

02.02. – **Cernăuți**, sala Casei Polone: Asociația Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” a organizat o serată dansantă. Venitul a fost oferit pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor membrilor decedați.

02.02. – **Suceava**, Casa Polonă: A avut loc adunarea generală a membrilor APAF și L din localitate. A fost apreciată activitatea întemeietorului și președintelui Edward Sworakowski și a fost ales noul președinte Józef Kwiatkowski și noua conducere: comisar financiar Antoni Barański, pr. decan Józef Cewe, fotograf Jan Chrzanowski, trezorier superior pensionar Stanisław Czerny, proprietar al biroului de mediere Gustaw Horzynek, consilier al Tribunalului Țării Krzysztof Jakubowicz, funcționar superior pensionat al gârzii financiare Jakub Keclik, gospodar din Bułaja

Jan Kuna, emerytowany wachmistrz żandarmerii Józef Machnica, asystent ewidencji Ludwik Tomkiewicz, nauczyciel szkoły ludowej Aleksander Turzański i emerytowany poborca cłowy Franciszek Wilczkowski. Korespondencja z tych obrad pn. „Suczawa, d. 7 lutego 1908”, podpisana kryptonimem St. M., opublikowana została w rubryce Listy z kraju 13. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 13 lutego.

02.04. – Czerniowce, sala Towarzystwa Muzycznego: Odbył się wieczór z tańcami pn. „Świat w podróży” na dochód taniej kuchni akademickiej. Na potrzeby tej kuchni złożył ofiarę m.in. dr Kajetan Stefanowicz – 200 kor.

02.<06. – Czerniowce: Deputacja miejscowego komitetu budowy cerkwi grekokatolickiej przybyła do radnego miejskiego dr. Stanisława Kwiatkowskiego, aby w imieniu miejscowych parafian wyrazić wdzięczność i podziękować za to, że „z podziwienia godną energią bronił sprawy tego komitetu w Radzie z okazji dyskusji nad sprawą bezpłatnego odstąpienia gruntu pod budowę nowej gr.-kat. cerkwi w naszym mieście”.

02.<06. – Suczawa, Dom Polski: Na fundusz Domu Polskiego ofiarowali: Czytelnia Polska w Paltynosie – 10 kor., Czytelnia Polska w Serecie – 51,50 kor., notariusz w Serecie K. Macieliński – 100 kor., ks. Józef Mykietiuik – 10 kor.

02.08. – Czerniowce, sala posiedzeń Domu Polskiego: Z inicjatywy Bazylego Mokrańskiego zwołano posiedzenie Polek celem zorganizowania pomocy materialnej dla suczawskiego TBPICP budującego Dom Polski. Rozdzielono stosowne listy zbiórkowe i przewidziano kolejne spotkanie w sobotę 15 lutego o godz. 17.00 oraz wieczorek taneczny na dochód Domu Polskiego w Suczawie 1 marca 1908 r.

02.08. – Czerniowce, Dom Polski: Odbył się wieczorek taneczny asystentów firmy Schmieda i Fontina.

02.08. – Suczawa, sala Domu Polskiego: Z inicjatywy Gustawa Horzynka odbył się bardzo udany wieczorek taneczny z udziałem przyjaznych Polakom starostostwa Tarangulów. Tańce prowadził radca sądowy Krzysztof Jakubowicz. Sprawę z odbytego wieczorku zdał autor podpisany kryptonimem J. Ch. (zapewne fotograf Jan Chrzanowicz) w korespondencji pn. „Suczawa, dnia 12 lutego 1908”, wydrukowanej w rubryce Listy z kraju w 14. numerze „Gazety Polskiej” z niedzieli 16 lutego.

02.08. – Wyżnica: Bardzo udany pierwszy bal polski z muzyką cygańską urządzony staraniem Czytelnia Polskiej i „Sokoła” w sali pałacu hr Mieczysława Reya. Przygrywała kapela cygańska Aleki. Dochód przeznaczono na budowę Domu Polskiego w Wyżnicy.

02.<09. – Czerniowce, Bursa Polska im. A. Mickiewicza: Ludmiła Przewłocka i Władysław Mierzwiński ofiarowali ubrania potrzebującym, a pani M. książki szkolne.

02.09. – Czerniowce: Ukazał się 12. numer 26. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym podano m.in.

Jan Kuna, sergent al jandarmeriei pensionat Józef Machnica, asistent al evidentței Ludwik Tomkiewicz, învățător la școala populară Aleksander Turzański și perceptor vamal pensionat Franciszek Wilczkowski. Corespondența intitulată „Suceava, 7 februarie 1908”, semnată cu criptonimul St. M. a fost publicată în rubrica Scrisori din țară în nr. 13 al „Gazetei Polone” de joi, 13 februarie.

02.04. – Cernăuți, sala Societății Muzicale: A avut loc o serată dansantă intitulată „Świat w podróży” în folosul bucătăriei studențești ieftine. Pentru nevoile acestei bucătăriei dr. Kajetan Stefanowicz, printre alții, a donat 200 c.

02.<06. – Cernăuți: Delegația comitetului local al construirii bisericii greco-catolice a venit la consilierul local dr. Stanisław Kwiatkowski pentru ca, în numele credincioșilor locali, să exprime recunoștința și să mulțumească pentru că „cu energie demnă de admirație a apărut problemele acestui comitet în Consiliu cu prilejul discuțiilor privitoare la cedarea fără plată a terenului pentru construirea noii biserici greco-catolice în orașul nostru”.

02.<06. – Suceava, Casa Polonă: Pentru fondul Casei Polone au donat: Sala Polonă de Lectură din Păltinoasa – 10 c., Sala Polonă de Lectură din Siret – 51,50 c., notarul din Siret K. Macieliński – 100 c., pr. Józef Mykietiuik – 10 c.

02.08. – Cernăuți, sala de ședințe a Casei Polone: Din inițiativa lui Bazyli Mokrański a fost convocată ședința polonezelor în scopul organizării ajutorului material pentru APAF și L din Suceava care construiește Casa Polonă. S-au împărțit liste și s-a prevăzut următoarea întâlnire sâmbăta 15 februarie, orele 17.00 precum și o serată dansantă pentru Casa Polonă din Suceava la 1 martie 1908.

02.08. – Cernăuți, Casa Polonă: A avut loc o serată dansantă a asistenților firmei Schmied și Fontin.

02.08. – Suceava, sala Casei Polone: Din inițiativa lui Gustaw Horzynek a avut loc o foarte reușită serată dansantă cu participarea familiei starostelui Tarangul, foarte apropiată de polonezi. Dansurile au fost conduse de consilierul tribunalului Krzysztof Jakubowicz. Despre serata desfășurată a scris autorul semnat cu criptonimul J. Ch. (sigur fotograf Jan Chrzanowicz) în corepondența intitulată „Suceava, 12 februarie 1908” tipărită în rubrica Scrisori din țară, în numărul 14 al „Gazetei Polone” de duminică, 16 februarie.

02.08. – Vijnța: Primul bal polonez foarte reușit cu muzică țigănească organizat prin strădania Societății Polone de Lectură și Asociației „Sokol” în sala palatului baronului Mieczysław Rey. A cântat capela țigănească a lui Alecu. Venitul a fost destinat construirii Casei Polone din Vijnța.

02.<09. – Cernăuți, Internatul Polonez „A. Mickiewicz”: Ludmila Przewłocka și Władysław Mierzwiński au donat îmbrăcăminte nevoiașilor, iar doamna M. manuale școlare.

wiadomość, iż prezydium dyrekcji policji wyraziło uznanie koncypiącego Franciszkowi Charwatowi „za jego sprawność i niepospolitą energię w sprawie wyśledzenia i ujęcia sprawcy kradzieży kosztownego naszyjnika z perłami, Michalescu i jej towarzysza Lupesca”.

02.09. – Czerniowce: Przeżywszy lat 43 zmarł Julian Dębno Krzyżanowski, całym życiem (urodzeniem, nauką szkolną, gimnazjalną, studiami, pracą urzędniczą, społeczną i patriotyczną) związany z organizacjami Polaków czerniowieckich. Pogrzeb odbył się 11 lutego przy licznych udziałach Polaków, członków „Ogniska”, którego zmarły przez kilka lat był prezesem, i Klubu byłych członków tego Towarzystwa. Nad grobem przemawiał wiceprezes Klubu Stanisław Sołtyński.

02.09. – Sadogóra, sala Szmata: Czytelnia Polska TSL urządziła amatorskie przedstawienie komedijki „Zaręczyny”, połączone z zabawą taneczną na fundusz budowy Domu Polskiego.

02.09. – Seret, Czytelnia Polska TSL: Uroczystość obchodzona rocznicę powstania styczniowego. Na program wieczoru złożyły się: odczyt Jana Dospila o powstaniu 1863 r., śpiew chóru mieszanego pod batutą Jana Dospila tudzież deklamacja Faulhaberowej „Ojca zadżumionych” Juliusza Słowackiego.

02.10. – Czerniowce, sala Domu Polskiego: Odbył się jak zwykle bardzo udany bal polski urządzony przez „Ognisko”. 50 kor. dochodu „Ognisko” ofiarowało miejscowemu Kołu TSL, w imieniu którego sekretarz Tadeusz Zubrzycki i prezes dr Stanisław Kwiatkowski podziękowali ofiarodawcy.

02.10. – Czerniowce: Przeżywszy lat 19 zmarł Józef Alfred Motylewski, syn Ferdynandów Motylewskich. Pogrzeb odbył się we środę 12 lutego po południu.

02.11. – Czerniowce, Dom Polski: Odbył się wieczorek taneczny stowarzyszenia zorganizowanych kelnerów hotelowych.

02.11. – Czerniowce: W 48. roku życia zmarła Hermina Bilinkiewiczowa, siostra starszego radcy skarbu Antoniego Gajewskiego i wdowa po profesorze seminarium nauczycielskiego. Pogrzeb odbył się we czwartek 13 lutego.

02.13. – Czerniowce: Ukazał się 13. numer 26. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym podano do wiadomości, iż w administracji „Gazety Polskiej” można nabywać opowieść dziejową Tadeusza Zubrzyckiego pt. „Sierżant Jaszczułd”.

02.14. – Czerniowce, sala posiedzeń Domu Polskiego: Obradowało doroczne walne zgromadzenie członków czerniowieckiego Koła TSL.

02.14. – Czerniowce: Ukonstytuował się wydział Koła Mieszanego TSL w Czerniowach w składzie: Stanisław Kwiatkowski – przewodniczący, Bazyl Mokrański – zastępca przewodniczącego, Tadeusz Zubrzycki –

02.09. – Cernăuți: A apărut nr. 12/26 al anuarului „Gazetei Polone” în care, printre altele, s-a dat știrea că prezidiul direcției poliției l-a apreciat pe conțopistul Franciszek Charwat „pentru abilitatea și neobișnuita energie în problema urmării și prinderea infractoarelor furtului unui scump colier cu perle, Michalescu și tovarășa ei Lupescu”.

02.09. – Cernăuți: A decedat la vârsta de 43 de ani Julian Dębno Krzyżanowski legat toată viața (cu nașterea, învățătura școlară, gimnazială, studii, activitatea de funcționar, socială și patriotică) cu organizațiile polonezilor cernăuțeni. În mormântarea a avut loc în ziua de 11 februarie, cu participarea numeroșilor polonezi, a membrilor Societății „Ognisko” al căror președinte a fost timp de câțiva ani și al Clubului foștilor membri ai acestei Societăți. La mormânt a vorbit vicepreședintele Clubului Stanisław Sołtyński.

02.09. – Sadagura, sala lui Szmata: Societatea Polonă de Lectură a SȘP a organizat o reprezentație de amatori a comediei „Logodna” și o petrecere dansantă pentru fondul construirii Casei Polone.

02.09. – Siret, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: S-a sărbătorit festiv aniversarea insurecției din ianuarie. Programul serii a fost alcătuit din: referatul lui Jan Dospil despre insurecția din 1863, evoluția corului mixt dirijat de Jan Dospil, precum și recitarea de către Faulhaberowa a poeziei „Ojciec zadżumionych” de Juliusz Słowacki.

02.10. – Cernăuți, sala Casei Polone: Ca de obicei, a avut loc un foarte reușit bal polonez organizat de „Ognisko”. Din venitul societății s-au donat 50 c. Cercului SȘP din localitate în numele căruia secretarul Tadeusz Zubrzycki și președintele dr. Stanisław Kwiatkowski au mulțumit donatorilor.

02.10. – Cernăuți: A decedat la vârsta de 19 ani Józef Alfred Motylewski, fiul familiei Ferdynand Motylewski. În mormântarea a avut loc miercuri, 12 februarie după amiază.

02.11. – Cernăuți, Casa Polonă: A avut loc serata dansantă a asociației chelnerilor organizați din hoteluri.

02.11. – Cernăuți: A decedat la vârsta de 48 de ani Hermina Bilinkiewiczowa, sora consilierului superior al finanțelor Antoni Gajewski și văduva profesorului seminarului pedagogic. În mormântarea a avut loc joi, 13 februarie.

02.13. – Cernăuți: A apărut nr. 13/26 al anuarului „Gazetei Polone” în care se anunța că, la administrația „Gazetei Polone”, poate fi procurată cartea istorică intitulată „Sergentul Jaszczułd” de Tadeusz Zubrzycki.

02.14. – Cernăuți, sala de ședințe a Casei Polone: Au avut loc debaterile anuale ale adunării generale a membrilor Cercului SȘP din Cernăuți.

02.14. – Cernăuți: S-a constituit conducerea Cercului Mixt al SȘP din Cernăuți formată din: Stanisław Kwiatkowski – președinte, Bazyl Mokrański – președinte adjunct, Tadeusz Zubrzycki – secretar, Kazi-

sekretarz, Kazimierz Grabowski – zastępca sekretarza, Kazimierz Niewiadomski – skarbnik, Apolinary Argasiński – bibliotekarz oraz wydziałowi: Stanisław Wład, dr Tadeusz Mischke, Kazimierz Tokatski, Natalia Kreutzowa, tudzież panny Maria Berezowska i T. Klimaszewska. Do komisji kontrolującej weszli: Józef Świerczyński i Jan Krzanowski.

02.15. – Czerniowce: Ks. inf. Józef Schmid wyjechał na dłuższy pobyt do Wiednia.

02.15. – Czerniowce: Odbyło się kolejne zgromadzenie poświęcone materialnemu wsparciu suczawskiego TBPiCP budującemu Dom Polski.

02.15. – Derelów (pow. czerniowiecki): W miejscowym urzędzie pocztowym otwarto stację telegraficzną.

02.15. – Milijów: Przeżywszy lat 64 zmarła Franciszka z Krzysztofowiczów Jakubowiczowa. Pogrzeb odbył się w poniedziałek 17 lutego.

02.<16. – Louisenthal: Miejscowy administrator parafii ks. Józafat Gieszczyński przeniesiony został na administratora w Bruckenthalu (Galicja). Jego miejsce zajął ks. Bertrand Józef Handl.

02.<16. – Suczawa, Dom Polski: Na dokończenie budowy Domu Polskiego złożyli ofiary: gen. Audytor Albinowski z Wiednia – 10 kor., Nędzińska ze Stróżeńca – 15 kor. zebranych przy zawiązaniu miejscowego komitetu założycielskiego Czytelnii Polskiej TSL.

02.16. – Czerniowce, wielka sala Domu Polskiego: Odbyło się doroczne walne zgromadzenie członków TBPiCP. W związku z wygaśnięciem mandatów w wydziale Grzegorza Cicimirskiego, Wincentego Korytyńskiego, Władysława Mierzwińskiego, dr. Tadeusza Mischke, Antoniego Paneckiego, Władysława Sołtyńskiego i Kazimierza Węglowskiego oraz w komisji kontrolującej Jana Duzinkiewicza tudzież zmarłych Eugeniusza Malikiewicza i Antoniego Waltenbergera wybrano prezesa, siedmiu członków wydziału oraz trzech członków komisji kontrolującej.

02.16. – Nowe Fratowce: Otwarto nowy urząd pocztowy ze zwykłym zakresem czynności, obsługujący obszar całej gminy. Posadę ekspedienta otrzymał oficjał pocztowy Walerian Baczyński.

02.17. – Czerniowce, sala Domu Polskiego: Pod przewodnictwem prezesa dr. Stanisława Kwiatkowskiego odbyło się pierwsze zebranie nowo wybranych członków wydziału. Podzielono funkcje: dr Stanisław Kwiatkowski – prezes, Kazimierz Węglowski – ponownie wiceprezes, Władysław Sołtyński – skarbnik, Mikołaj Zajączkowski – zastępca skarbnika, Franciszek Burski – rachmistrz, Kazimierz Niewiadomski – zastępca rachmistrza, nadzór nad sceną i delegat do sekcji dobroczynności, Władysław Mierzwiński – sekretarz i bibliotekarz, Henryk Stanisław Zucker – zastępca sekretarza i gospodarz Domu Polskiego, Karol Schwann – bibliotekarz, Otton Mieczysław Żukowski – bibliotekarz, ks. Feliks Zalewski – delegat do sekcji dobroczynności, Wincenty Korytyński – konserwator Domu Polskiego.

mierz Grabowski – sekretar adjunct, Kazimierz Niewiadomski – trezorier, Apolinary Argasiński – bibliotekar i membrii: Stanisław Wład, dr. Tadeusz Mischke, Kazimierz Tokarski, Natalia Kreutzowa precum și domnișoarele Maria Berezowska și T. Klimaszewska. În comisia de control au intrat: Józef Świerczyński și Jan Krzanowski.

02.15. – Cernăuți: Pr. infulat Józef Schmid a plecat, pentru mai mult timp, la Viena.

02.15. – Cernăuți: A avut loc următoarea adunare privind sprijinul material acordat APAF și L din Suceava care construiește Casa Polonă.

02.15. – Dereluv (districtul Cernăuți): În poșta din localitate s-a deschis stația telegrafică.

02.15. – Milijów: A decedat la vârsta de 64 de ani Franciszka Jakubowiczowa, de acasă Krzysztofowicz. În mormântarea a avut loc luni, 17 februarie.

02.<16. – Louisenthal: Administratorul parohiei locale pr. Józafat Gieszczyński a fost mutat ca administrator în Bruckenthal (Galiția). I-a luat locul pr. Bertrand Józef Handl.

02.<16. – Suceava, Casa Polonă: Pentru terminarea construcției Casei Polone au făcut donații: gen. Audytor Albinowski din Viena – 10 c., Niedzińska din Storjineț – 15 c. adunate de comitetul de întemeiere a Societății de Lectură a SȘP din localitate.

02.16. – Cernăuți, sala mare a Casei Polone: A avut loc adunarea generală anuală a membrilor APAF și L. În legătură cu sfârșitul mandatelor lui Grzegorz Cicimirski, Wincenty Korytyński, Władysław Mierzwiński, dr. Tadeusz Mischke, Antoni Panecki, Władysław Sołtyński și Kazimierz Węglowski și a comisiei de control a lui Jan Duzinkiewicz precum și a lui Eugeniusz Malikiewicz și Antoni Waltenberger – decedați, au fost aleși președintele, șapte membri ai conducerii și trei membri ai comisiei de control.

02.16. – Frătăuții Noi: S-a deschis un nou oficiu poștal cu program obișnuit, deservind întreaga comună. Postul de expedient l-a obținut oficiantul poștal Walerian Baczyński.

02.17. – Cernăuți, sala Casei Polone: Sub conducerea președintelui dr. Stanisław Kwiatkowski a avut loc prima adunare a nou aleșilor membri ai conducerii. S-au distribuit funcțiile: dr. Stanisław Kwiatkowski – președinte, Kazimierz Węglowski – din nou vicepreședinte, Władysław Sołtyński – trezorier, Mikołaj Zajączkowski – trezorier adjunct, Franciszek Burski – contabil, Kazimierz Niewiadomski – contabil adjunct, supraveghetor al scenei și delegat la secția caritativă, Władysław Mierzwiński – secretar și bibliotecar, Henryk Stanisław Zucker – secretar adjunct și administratorul Casei Polone, Karol Schwann – bibliotecar, Otton Mieczysław Żukowski – bibliotecar, pr. Feliks Zalewski – delegat pentru secția caritativă, Wincenty Korytyński – conservator al Casei Polone.

02.19. – Czerniowce: Przeżywszy lat 75 zmarł Leonard Tarnawa-Wołoszynowski, emerytowany zarządca kasy prowentowej dyrekcji dóbr grekorientalnego funduszu religijnego.

02.19. – Czerniowce: Odezwa komitetu jubileuszowego 100-lecia I Gimnazjum czerniowieckiego skierowana do absolwentów.

02.20. – Czerniowce, lokal własny „Ogniska” w Domu Polskim: Odbyło się posiedzenie komitetu balowego celem zamknięcia rachunków balu polskiego.

02.21. – Czerniowce, sala obrad sejmowych: Odbyło się zgromadzenie celem wyłonienia komitetu organizującego jubileusz 100-lecia miejscowego I Gimnazjum. W skład licznego komitetu weszli także Polacy.

02.22. – Czerniowce, sala Domu Polskiego: Stowarzyszenie urzędników bankowych i kas oszczędności urządziło wieczorek taneczny, na którym obecny był m.in. rady miejski Boryslawski.

02.22. – Kłokuczka, lokal Czytelni Polskiej TSL: Komitet zabawowy urządził zabawę taneczną, która trwała do białego rana.

02.23. – Czerniowce: Ukazał się 16. numer 26. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim opublikowano szczegółowe wykazy składek na Dom Polski w Suczawie i czerniowiecki bal polski „Ogniska”.

02.29. – Kaczyka: Związek Nauczycieli i Nauczycielek na Bukowinie uchwalił zbieranie wśród nauczycielstwa składki na budowę Domu Polskiego w Suczawie.

dr Jan Bujak – Kraków

02.19. – Cernăuți: A decedat la vârsta de 75 de ani Leonard Tarnawa-Wołoszynowski, administratorul pensionat al fondului religios greco-catolic.

02.19. – Cernăuți: Apelul comitetului jubiliar la împlinirea a 100 de ani ai Gimnaziului nr. 1 din Cernăuți adresat absolvenților.

02.20. – Cernăuți, localul propriu al Societății „Ognisko” în Casa Polonă: A avut loc ședința comitetului balului în scopul închiderii profiturilor balului polonez.

02.21. – Cernăuți, sala dezbaterilor seimului: A avut loc adunarea în scopul numirii comitetului de organizare a jubileului de 100 de ani al Gimnaziului nr. 1 din localitate. În componența numeroșilor membri ai comitetului au intrat și polonezi.

02.22. – Cernăuți, sala Casei Polone: Asociația funcționarilor bancari și a caselor de economii a organizat o serată la care a fost prezent, printre alții, consilierul orașenesc Boryslawski.

02.22. – Clocucica, localul Societății Polone de Lectură a SSP: Comitetul petrecerilor a organizat o petrecere dansantă care a durat până în zori.

02.23. – Cernăuți: A apărut nr. 16/26 al anuarului „Gazetei Polone” în care s-a publicat lista fondurilor pentru Casa Polonă din Suceava și pentru balul polonez organizat în Cernăuți de „Ognisko”.

02.29. – Căcica: Uniunea Învățătorilor și Învățătoarelor din Bucovina a decis adunarea, în rândul cadrelor didactice, a fondurilor pentru construirea Casei Polone din Suceava.

Trad. St. Iachimovschi

ROK 2015 ROKIEM MIASTA KRÓLÓW – GNIEZNA

ANUL 2015, ANUL ORAȘULUI REGILOR – GNIEZNO

Archikatedra gnieźnieńska

Foto: M. Kasiewicz

Vorbind despre orașul regilor ne gândim la Cracovia. Înainte să fie Cracovia capitală a Poloniei, a fost Gniezno. Aici au fost încoronați cinci regi ai Poloniei: Bolesław Chrobry, Mieszko II, Bolesław Śmiały, Przemysław II și Waclaw II.

În anul 2015 se aniversază evenimentele care au influențat istoria Poloniei și au definit poziția tărâmului Stat al Piaștilor pe harta Europei: 990 de ani de la încoronarea lui Bolesław Chrobry, precum și a fiului său Mieszko al II-lea ca regi ai Poloniei. Aceste aniversări sunt ocazii excelente pentru a reaminti

Mówiąc o mieście królów, myślimy o Krakowie. Zanim Kraków został stolicą Polski, było nią Gniezno. Tutaj koronowano pięciu królów Polski: Bolesława Chrobrego, Mieszka II, Bolesława Śmiałego, Przemysła II i Wacława II.

W roku 2015 przypada rocznica wydarzeń, które zaważyły na historii Polski i określiły pozycję młodego Państwa Piastów na mapie Europy: 990. rocznica koronacji Bolesława Chrobrego oraz jego syna Mieszka II na królów Polski. Rocznicę tę to znakomite okazje do przypomnienia Rodakom o roli Gniezna i katedry gnieźnieńskiej jako miejsc nierozzerwalnie i niekwestionowanie związanych z tymi wydarzeniami.

Pierwsza świątynia na Wzgórzu Lecha powstała za panowania Mieszka I, prawdopodobnie w 970 r. Już siedem lat później stała się miejscem pochówku żony księcia – Dąbrówki.

Świątynia w Gnieźnie na wieki związana jest z biskupem Wojciechem, który to w roku 997 wyruszył z Gniezna z misją do pogańskich Prus. Gdy zginął tam śmiercią męczeńską, Bolesław Chrobry wykupił jego ciało i złożył w świątyni. Od tego momentu kościół gnieźnieński stał się miejscem kultu szybko kanonizowanego Wojciecha.

W 1000 r. grób świętego odwiedził cesarz niemiecki Otton III. Podczas spotkania z księciem Bolesławem Chrobrym cesarz, na znak uznania jego niezależności jako monarchy, włożył mu na głowę własną koronę i wręczył mu włócznię św. Maurycego. W tym samym roku kościół gnieźnieński został podniesiony do rangi archikatedry, a 25 lat później był świadkiem koronacji pierwszych królów Polski – Bolesława Chrobrego, a następnie jego syna Mieszka II.

Z okazji obchodów zaplanowano cykl konferencji, wystaw oraz innych przedsięwzięć o charakterze naukowym dedykowanym rocznicy koronacji. W lipcu ma się odbyć widowisko plenerowe „Koronacja Królewska”, a jesienią Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy planuje wydanie kalendarza na rok 2016 z imionami słowiańskimi.

Dopiero rozpoczął się rok 2015, a Królewskie Miasto Gniezno przygotowuje się do obchodów innej rocznicy, jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski, który przypada w 2016 r.

Stare miasto – Rynek

Źródło: podrodze.gazeta.pl

compatrioților despre rolul orașului Gniezno și al Catedralei ca locuri legate de aceste evenimente.

Prima biserică pe Dealul lui Lech a fost ridicată în timpul domniei lui Mieszko I, probabil în anul 970. Deja șapte ani mai târziu a devenit locul de înmormântare a soției prințului – Dąbrówka.

Biserica din Gniezno pe veci este legată de episcopul Wojciech care, în anul 997, a pornit din Gniezno cu misiune spre Prusia păgână. Când a murit acolo ca martir, Bolesław Chrobry a răscumpărat trupul lui și l-a depus în biserică. Din acest moment biserică din Gniezno a devenit locul cultului lui Wojciech, canonizat foarte repede.

În anul 1000 mormântul sfântului a fost vizitat de împăratul german Otto al III – lea. În timpul întâlnirii cu prințul Bolesław Chrobry, împăratul, în semn de recunoaștere a independenței lui ca monarh, i-a pus pe cap propria coroană și i-a înmănat sulita Sfântului Mauriciu. În același an biserică din Gniezno a fost ridicată la rangul de arhiepiscopială, iar 25 de ani mai târziu a fost martoră a încoronării primilor regi ai Poloniei – Bolesław Chrobry și fiul său Mieszko II.

Cu ocazia aniversării a fost planificat un ciclu de conferințe, expoziții, precum și alte evenimente cu caracter științific, dedicate sărbătoririi încoronării. În iulie va fi un spectacol în aer liber „Incoronarea Regală”, iar în toamnă Muzeul Primilor Piaști din Lednica planifică editarea calendarului pentru anul 2016 cu prenumele slave.

Abia a început anul 2015, iar Orașul Regal Gniezno se pregătește pentru altă aniversare, jubileul a 1050 de ani de la Botezul Poloniei, care va avea loc în anul 2016.

Barbara Breabăn

25-lecie Czerniowieckiego Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza

Otwarcie obchodów przez ks. Marka Drożdżika i prezesa Władysława Strutyńskiego

24 grudnia 2014 r. minęło 25 lat od chwili założenia Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza. Uroczystości z okazji 25-lecia odbyły się w niedzielę, 18 stycznia, w Pałacu Akademickim.

Jubileuszowe obchody rozpoczęły się uroczystą mszą, którą poprowadził ksiądz proboszcz Marek Drożdżik w bazylice mniejszej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Ich kontynuacja miała miejsce w wypełnionym gośćmi Pałacu Akademickim. Prowadzący imprezę Maryna Łysiuk i Artur Oskwarek zaprosili na scenę księdza proboszcza Marka Drożdżika

25 de la înființarea Asociației Regionale de Cultură Polonă „Adam Mickiewicz” din Cernăuți

În data de 24 decembrie 2014 s-au împlinit 25 de ani de la înființarea Asociației Regionale de Cultură Polonă „Adam Mickiewicz” din Cernăuți. Solemnitatea împlinirii a 25 de ani de la înființare a avut loc duminică, 18 ianuarie, la Palatul Universitar.

Jubileul a început cu o liturghie solemnă celebrată de preotul paroh Marek Drożdżik în bazilica minor cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci”. Continuarea sărbătoririi a avut loc la Palatul Universitar, care era plin de oaspeți. Au condus evenimentul Maryna Łysiuk și Artur Oskwarek care au invitat pe scenă pe preotul paroh Marek Drożdżik și pe președintele Asociației Władysław Strutyński. După rugăciunea și momentul de reculegere pentru membrii decedați ai Asociației și pentru cei care au murit în estul Ucrainei, președintele Władysław Strutyński i-a salutat pe veteranii Asociației, pe invitați și pe toți cei prezenți cu ocazia acestui

Polonez w wykonaniu dzieci z Towarzystwa

frumos jubileu al organizației, a mulțumit partenerilor permanenți, atât celor din Ucraina cât și celor din

Polonia și România: Consulului General al Republicii Polonia la Lvov și la Winnica, Federației Organizațiilor Polone din Ucraina, Asociațiilor „Wspólnota Polska” și „Wspólnota Bukowińska” din Zielona Góra, Fundațiilor „Pomoc Polakom na Wschodzie”, „Wolność i Demokracja”, Fundației de ajutorare a școlilor poloneze din est „T. Goniewicz” din Lublin. Władysław Strutyński a observat cu plăcere că această

„Bukowińskie kolory”

i prezesa Towarzystwa Władysława Strutyńskiego. Po modlitwie i minucie ciszy za zmarłych członków Towarzystwa i poległych na wschodzie Ukrainy, prezes Władysław Strutyński przywitał weteranów Towarzystwa, gości oraz wszystkich obecnych z okazji tego pięknego jubileuszu organizacji, po-dziękował stałym partnerom, tak na Ukrainie, jak i w Polsce, Rumunii: Konsulatowi Generalnemu RP we Lwowie i Winnicy, Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie, Stowarzyszeniom „Wspólnota Polska” i „Wspólnota Bu-

„Dolinianka”

„Echo Prutu”

kowińska” w Zielonej Górze, Fundacjom „Pomoc Polakom na Wschodzie”, „Wolność i Demokracja”, Fundacji Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T. Goniewicza w Lublinie. Władysław Strutyński z przyjemnością zauważył, że miłym zaskoczeniem dla członków Towarzystwa i wszystkich Bukowińczyków jest wizyta w Czerniowcach i obecność na uroczystości tak licznej delegacji z Polski.

Obchody zaszczylicili swoją obecnością: Konsul Generalny RP w Winnicy Krzysztof Świderek i wicekonsul Edyta Nie-

„Wianeczek”

„Trzy+Cztery”

vizită în Cernăuți este un prilej de bucurie pentru membrii Asociației și pentru toți bucovinenii. De asemenea a remarcat numeroasa prezență la eveniment a delegației din Polonia.

Evenimentul a fost onorat de prezența: Consulului General al Republicii Polonia la Winnica – Krzysztof Świderek și viceconsulului Edyta Niedźwiedzka, delegației voievodatului Lublin în frunte cu senatorul Republicii Polonia Stanisław Gogacz, Krzysztof Jodełko – președintele Consiliului local

Łuków, Krzysztof Głuchowski – consilierul Seimului Raionului Łuków, Jacek Misiuk – directorul Centrului de Educație Profesională „K. K. Baczyński”, Ryszard Szczygieł și Edward Leśniak – asistenții senatorului Stanisław Gogacz, precum și a lui Krzysztof Łachmański – secretarul Consiliului Național al Asociației „Wspólnota Polska”.

La eveniment a luat parte delegația Biroului Mareșalului voievodatului Sileziei de Jos în frunte cu membrul Biroului voievodatului Sileziei de Jos

„Dżereło”

dżwiedzka, delegacja województwa lubelskiego z senatorem RP Stanisławem Gogaczem na czele, w skład której weszli: Krzysztof Jodelko – przewodniczący Rady Miasta Łuków, Krzysztof Głuchowski – radny Sejmiku Powiatu Łukowskiego, Jacek Misiuk – dyrektor Lubelskiego Centrum Edukacji Zawodowej im. K. K. Baczyńskiego, Ryszard Szczygieł oraz Edward Leśniak – asystenci senatora Stanisława Gogacza, oraz Krzysztof Łachmański – sekretarz Zarządu Krajowego Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

W uroczystościach uczestniczyła delegacja Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego z Członkiem Zarządu Województwa Dolnośląskiego Tadeuszem Samborskim na czele, któremu towarzyszyli: Dominik Kłosowski – dyrektor Departamentu Kultury w Urzędzie Marszałkowskim, Maciej Nejman – starosta powiatu wołowskiego, Roman Potocki – starosta powiatu wrocławskiego, Dariusz Chmura – burmistrz Wołowa, Arkadiusz Poprawa – burmistrz Obornik Śląskich i Wojciech Adameczak – nadleśniczy Nadleśnictwa Wołów.

W imieniu przedstawicieli polskich władz samorządowych głos zabrał Senator Rzeczypospolitej Polskiej Stanisław Gogacz, który przywitał Jubilatów i przekazał Towarzystwu 140 paczek żywnościowych – dary pochodzące od osób prywatnych, przedsiębiorstw, od dzieci i uczniów z Łukowa i powiatu łukowskiego. Konsul Generalny RP w Winnicy Krzysztof Świderek podziękował Zarządowi za aktywną działalność i przekazał na ręce prezesa prezent dla Domu Polskiego w Czerniowcach – telewizor plazmowy.

W imieniu władz obwodowych członkom Towarzystwa szczere życzenia złożyli: zastępca przewodniczącego Obwodowej Administracji Państwowej Ołena Weryga, przewodniczący Rady Obwodowej Michajło Gajnyczeru, mer Czerniowiec Oleksij Kaspruk, przewodniczący Storozynieckiej Rejonowej Administracji Państwowej Jarosław Bartosz, wiceprzewodniczący Związku Polaków Rumunii Kazimierz

– Tadeusz Samborski care a fost însoțit de: Dominik Kłosowski – directorul Departamentului de Cultură al Biroului Mareșalului, Maciej Nejman – staroste raionului Wołów, Roman Potocki – staroste raionului Wrocław, Dariusz Chmura – primarul localității Wołów, Arkadiusz Poprawa – primarul localității Oborniki Śląskie și Wojciech Adameczak – șeful Ocolului Silvic din Wołów.

În numele reprezentanților autorităților poloneze a luat cuvântul Senatorul Republicii Polonia Stanisław Gogacz, care i-a salutat pe jubilanți și a oferit Asociației 140 de pachete cu alimente – daruri oferite de persoane private, de întreprinderi, de copiii și elevii din Łuków și din raionul Łuków. Consulul General al Republicii Polonia din Winnica – Krzysztof Świderek a mulțumit Conducerii pentru activitatea dinamică și a oferit președintelui drept cadou pentru Casa Polonă din Cernăuți un televizor cu plasmă.

În numele autorităților regionale au transmis sincere felicitări: vicepreședintele Administrației Regionale de Stat – Ołena Weryga, președintele Consiliului Regional Michajło Gajnyczeru, primarul orașului Cernăuți – Oleksij Kaspruk, președintele Administrației Regionale de Stat din Storojineț - Jarosław Bartosz, vicepreședintele Uniunii Polonezilor din România – Cazimir Longher, reprezentantul Consulatului General din România la Cernăuți – Indrej Łuczjan, reprezentanții delegației asociațiilor naționale și cul-turale din Bucovina.

În discursurile invitațiilor mai sus menționați a fost evidențiată contribuția însemnată a Asociației

Zespół „BENE”

Longier, przedstawiciel Konsulatu Generalnego Rumunii w Czerniowcach Indrej Łuczjan, przedstawiciele delegacji stowarzyszeń narodowościowych i kulturalnych z Bukowiny.

W przemówieniach wyżej wymienionych gości akcentowano znaczący wkład Towarzystwa w pogłębianie tradycji bukowińskiej tolerancji, sprzyjanie rozwojowi współpracy gospodarczej, naukowej, kulturalnej między regionami Polski a Bukowiną, wspieranie przez polskich Bukowińczyków wieloetnicznej kultury na Ukrainie.

Akademii uświetniły występy zespołów folklorystycznych działających w ramach Towarzystwa, laureatów wielu międzynarodowych festiwali i konkursów w Polsce, Niemczech, Rumunii, Austrii, Republice Mołdowie, we Włoszech, na Węgrzech i Słowacji. Gorącymi oklaskami powitano Zasłużone dla Kultury Polskiej dziecięce polskie zespoły „Kwiaty Bukowiny” (Polskie Centrum Kulturalno-Oświatowe przy Gimnazjum nr 3 w Czerniowcach) oraz „Dolinianka” (Stara Huta), Zasłużone dla Kultury Polskiej zespoły folklorystyczne „Echo Prutu” (Dom Polski w Czerniowcach) oraz „Wianeczek” (Dolne Pietrowce), zespoły „Bukowińskie Kolory”, „Trzy+Cztery” (Dom Polski w Czerniowcach), ukraiński zespół „Dzereło” (Liceum Pedagogiczne, Czerniowce). Punktem kulminacyjnym był występ zespołu „BENE” z Warszawy.

Na zakończenie prezes Czerniowieckiego Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza Władysław Strutyński podziękował wszystkim gościom za uczestnictwo w jubileuszowych uroczystościach, Konsulowi Generalnemu RP w Winnicy Krzysztofowi Świderkowi za pomoc w organizacji wizyty przedstawicieli polskich władz samorządowych i za umożliwienie przyjazdu i występu zespołu „BENE”.

Maria Konduracka – Czerniowce

la aprofundarea tradiționalului toleranțe bucovinene, favorizarea dezvoltării colaborării economice, educative, culturale între regiunile Poloniei și Bucovinei, sprijinirea de către polonezii bucovineni a culturii multietnice din Ucraina.

Solemnitatea a fost ilustrată de spectacolele susținute de ansamblurile folclorice care funcționează în cadrul Asociației, laureați ai multor festivaluri și concursuri internaționale din Polonia,

Germania, România, Austria, Republica Moldova, Italia, Ungaria și Slovacia. Au fost întâmpinate cu

aplauze fierbinți merituose pentru Cultura Poloneză ansamblurile de copii polonezi „Kwiaty Bukowiny” (Centrul Polonez de Cultură și Educație din cadrul Gimnaziului nr. 3 din Cernăuți) precum și „Dolinianka” (Stara Huta), ansamblurile folclorice „Echo Prutu” (Casa Polonă din Cernăuți), precum și „Wianeczek” (Dolne Pietrowce), ansamblurile „Bukowińskie Kolory”, „Trzy+Cztery” (Casa Polonă din Cernăuți), ansamblul ucrainean „Dzereło” (Liceul Pedagogic din Cernăuți). Punctul culminant a fost spectacolul susținut de ansamblul „BENE” din Varșovia.

La final președintele Asociației Regionale de Cultură Polonă „Adam Mickiewicz” Władysław Strutyński a mulțumit tuturor musafirilor pentru participarea la evenimentele jubiliare, a mulțumit Consulului General al Republicii Polonia din Winnica – Krzysztof Świderk pentru ajutorul acordat în organizarea participării reprezentanților autorităților poloneze și pentru înlesnirea venirii și susținerii spectacolului de către ansamblul „BENE”.

Trad. I. Dascălu

„Secolul meu” – cartea unui destin

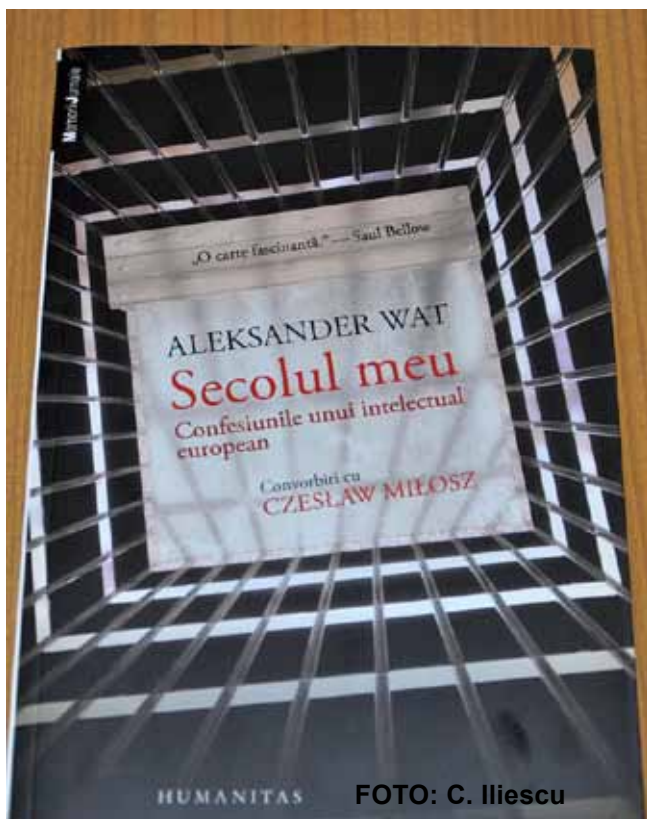

FOTO: C. Iliescu

„Geniul lui Aleksander Wat (...), adevărata sa forță, iese la iveală prin implicațiile politice și spirituale ale peregrinărilor lui prin treisprezece închisori poloneze și rusești în anii '30 și '40. Wat începe prin a fi comunist și evreu și sfârșește prin a deveni anticomunist și creștin care continuă să-și afirme evreitatea”. Citatul face parte dintre aprecierile alese pentru coperta a patra a cărții lui Aleksander Wat, „Secolul meu. Confesiunile unui intelectual european. Convorbiri cu Czesław Miłosz”. Este cea mai recentă apariție editorială din literatura polonă, versiunea în limba română, pe care ne-o oferă traducătorul cărții, profesor universitar doctor Constantin Geambașu. Cel care astăzi este cel mai important traducător de literatură polonă din România, Constantin Geambașu a venit la sediul Dom Polski din București, în ziua de sâmbătă 31 ianuarie pentru a ne prezenta această carte extraordinară. În cuvântul său, profesorul Geambașu, care este un erudit de o mare profunzime în ceea ce privește civilizația, cultura, literatura și istoria Poloniei, a inclus mărturisirile lui Aleksander Wat în contextul perioadei zbuciumate, din anii 30-40. Este perioada în care Polonia a fost cuprinsă în mângâia războiului: pe de o parte, în est, rușii, care veneau să ocupe Polonia pentru a transplanta aici concepția lor comunistă, care a reprezentat, în secolul al XX-lea, falimentul intelectual, spiritual și

„Mój wiek” – książka o losie człowieka

FOTO: G. Klimowicz

„Geniusz Aleksandra Wata, jego prawdziwa siła, ujawnia się w politycznych i duchowych następstwach jego tułaczki w latach 30. i 40. przez trzynaście polskich i sowieckich więzień. Wat rozpoczyna jako komunista i Żyd, a kończy stając się antykomunistą i chrześcijaninem, wyrażającym nadal swoją żydowskość”. Cytat pochodzi z jednej z recenzji zamieszczonych na ostatniej okładce rumuńskiego tłumaczenia książki Aleksandra Wata „Mój wiek” („Secolul meu. Confesiunile unui intelectual european. Convorbiri cu Czesław Miłosz”). To najnowsze wydanie z literatury polskiej, której tłumaczem na język rumuński jest prof. dr Constantin Geambașu. Najważniejszy aktualnie tłumacz polskiej literatury w Rumunii zaprezentował tę niezwykłą książkę w so-

FOTO: C. Iliescu

FOTO: G. Klimowicz

material, bazat pe constrângerea vieții și a normalității; pe de altă parte, în vest, germanii invadaseră Polonia împinși de trufia aberantă, dusă dincolo de orice limită, a Führerului Hitler, aflat în căutarea spațiului vital, pe care „neamul de stăpâni”, considera el, avea tot dreptul să-l smulgă de la „rasele inferioare”. Aleksander Wat a traversat ospiciul confruntărilor din cel de-al doilea război mondial suferind ani grei de pușcărie.

Conform datelor din carte, Aleksander Wat, născut la Varșovia în 1900 și mort în Franța în 1967, este unul dintre cei mai importanți scriitori polonezi ai secolului XX. El este descendent al unei vechi familii evreiești. Având o prezență activă în presa vremii, Aleksander Wat a devenit la începutul anilor 30, adept al partidului comunist. În 1939, după invadarea Poloniei de către naziști, s-a refugiat la Lvov. A fost arestat de NKVD și a urmat un lung periplu prin închisorile sovietice, inclusiv cu un stagiul la Lubianka, în Moscova. Încercând să înțeleagă ce i se întâmplă și ce se întâmplă în lume, Wat și-a descoperit eroarea de judecată și s-a transformat într-un anticomunist convins. În 1946 când a primit permisiunea de a se întoarce în Polonia a fost numit redactor șef la Institutul Editorial de Stat. Datorită convingerilor sale anticomuniste însă, și-a dat demisia din această funcție importantă, limitându-se la cea de traducător pentru a-și câștiga existența. În 1959 a emigrat în Franța.

Profesorul Constantin Geambașu a evidențiat personalitatea lui Aleksander Wat. El a precizat că prizonieratul descris în carte de omul suferind al unei epoci tulburate este valorizat tot timpul de dorința de a înțelege ce se întâmplă și ce i se întâmplă, de înțelegerea întâmplărilor dure la care e supus dintr-o perspectivă axiologică. În opinia profesorului Geambașu acest lucru face din „Secolul meu” o carte fundamentală.

Membrii Domu Poloni – București au fost prezenți și marți 10 februarie, la librăria „Cișmigiu” a editurii Humanitas. La eveniment au participat Maja Wawrzyk, directorul Institutului Polonez din București, prof. univ. dr. Constantin Geambașu, traducătorul cărții și Horia-Roman Patapievici.

Gabriel Klimowicz

botă 31 stycznia w Domu Polskim w Bukareszcie. W swoim wykładzie prof. Geambașu – wielki znawca polskiej kultury, literatury i historii – zwierzenia Aleksandra Wata wplótł w kontekst burzliwego okresu lat 30. i 40. To czas, kiedy Polska znalazła się w wojennym potrzasku: z jednej strony, ze wschodu, zaatakowała ją Rosja, aby zaszczerpić komunizm, który w XX w. oznaczał upadek intelektualny, duchowy i mate-

rialny, oparty na przymusie; z drugiej strony, z zachodu, Niemcy najechali na Polskę powodowani nieuzasadnioną, wykraczającą poza wszelkie granice pychą Hitlera, poszukującego przestrzeni życiowej, którą, według niego, „rasa panów” miała prawo wydrzeć „rasom niższym”. Aleksander Wat przeszedł cały absurd II wojny światowej, spędzając długie lata w więzieniach.

Aleksander Wat, urodzony w 1900 r. w Warszawie, zmarły w 1967 r. we Francji, jest jednym z najważniejszych polskich pisarzy XX w. Potomek starej żydowskiej rodziny. Zajmując się aktywnie pracą w ówczesnej prasie, na początku lat 30. zafascynował się komunizmem. W 1939 r., po napaści niemieckiej na Polskę, schronił się we Lwowie. Został aresztowany przez NKVD i rozpoczęła się jego tułaczka przez sowieckie więzienia, włącznie z moskiewską Łubianką. Próbuąc zrozumieć to, co się dzieje i co go spotyka, Wat stał się zdecydowanym antykomunistą. W 1946 r., po otrzymaniu zgody na powrót do Polski, został redaktorem naczelnym Polskiego Instytutu Wydawniczego. Ze względu jednak na swoje antykomunistyczne przekonania złożył dymisję z tej ważnej funkcji, zajmując się odtąd jedynie tłumaczeniami, które zapewniały mu byt. W 1959 r. wyemigrował do Francji.

Prof. Constantin Geambașu szczególnie podkreślił osobowość Aleksandra Wata. Stwierdził, że wartość pozbawienia wolności, opisanego w książce przez człowieka będącego ofiarą burzliwej epoki, podnosi ciągle pragnienie zrozumienia tego, co się dzieje i co się z nim dzieje, zrozumienia ciężkich doświadczeń, jakim poddany jest z perspektywy aksjologicznej. W opinii prof. Geambașu to właśnie powoduje, że „Mój wiek” jest dziełem fundamentalnym.

Członkowie Domu Polskiego w Bukareszcie obecni byli także w środę 10 lutego na promocji książki w księgarni Wydawnictwa Humanitas „Cișmigiu”. Uczestniczyli w niej także Maja Wawrzyk – dyrektor Instytutu Polskiego w Bukareszcie, tłumacz książki prof. dr. Constantin Geambașu oraz Horia-Roman Patapievici.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

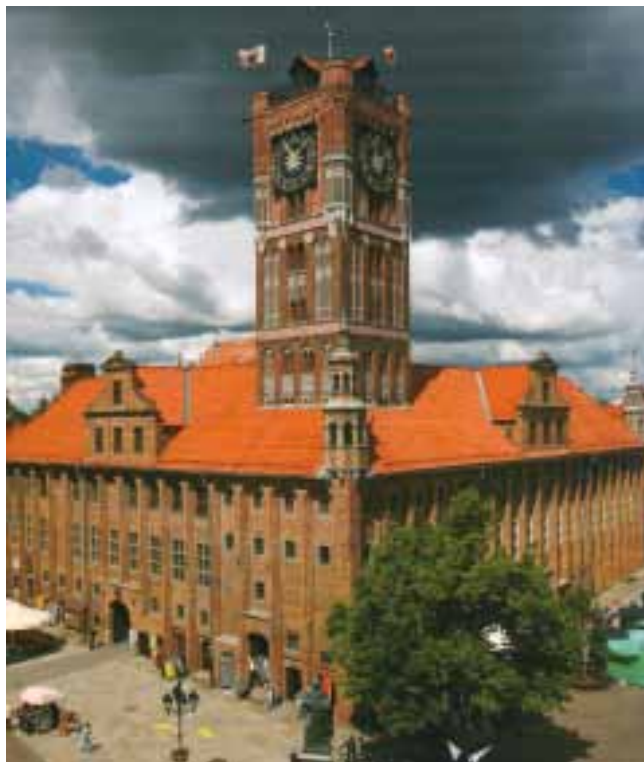
PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁAFRUMOASĂ ESTE
POLONIA NOASTRĂPOLSKIE OBIEKTY NA LIŚCIE ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO
OBJECTIVE POLONEZE PE LISTA PATRIMONIULUI MONDIAL UNESCO

TORUŃ

Spośród wielu polskich miast Komitet UNESCO zachwyił się również niepowtarzalnym średniowiecznym zespołem Starego Miasta w Toruniu, które zostało wpisane na listę w 1997 r.

Toruń przeszedł do historii architektury dzięki usytuowanemu na prawym brzegu Wisły Staremu Miastu, którego układ od ponad 700 lat pozostaje niezmienny.

Ta najstarsza część miasta została wytyczona w XIII w. przez zakon krzyżacki i w średniowiecznych źródłach jest nazywana wyspą. Krzyżacy zbudowali tam zamek nie na planie prostokąta, jak większość zamków krzyżackich, ale na planie podkowy. Budowla nie przetrwała do naszych czasów, gdyż zburzyli ją mieszkańcy na początku wojny trzynastoletniej. Toruń, jako miasto należące do Hanzy, już w średniowieczu odgrywał istotną rolę handlową, co doprowadziło do jego szybkiego rozwoju i rozbudowy. Pierwsze kamienice murowane pojawiły się w końcu XIII w., a 200 lat później już prawie wszystkie były zbudowane z cegły. Toruńskie Stare Miasto to przede wszystkim Ratusz Staromiejski, mury obronne, bramy,

Printre multe orașe poloneze, Comitetul UNESCO a fost încântat și de complexul medieval unic al Orașului Vechi din Toruń care a fost înscris pe listă în anul 1997.

Toruń a intrat în istoria arhitecturii datorită Orașului Vechi, situat pe malul drept al Vistulei și a rămas neschimbat de peste 700 sute de ani.

Această parte, cea mai veche a orașului, a fost trasată în sec. al XIII-lea de către ordinul cavalerilor teutoni și în sursele medievale este numit insulă. Cavalerii teutoni au construit un castel, nu în plan dreptunghiular, ca majoritatea castelelor lor, ci în formă de potcoavă. Construcția nu s-a păstrat până în zilele noastre pentru că a fost distrusă de orașeni la începutul războiului de treisprezece ani. Toruń, ca oraș aparținând Hansei, încă din evul mediu a jucat un important rol comercial, ce a dus la dezvoltarea și extinderea lui rapidă. Primele case zidite au apărut la sfârșitul sec. al XIII-lea, iar 200 sute de ani mai târziu toate erau construite din cărămidă. Orașul Vechi

baszty, pałace mieszczańskie, dwór Świętego Jerzego oraz Dwór Artusa, kościoły oraz Collegium Maius Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Stojący na rynku Ratusz Staromiejski uważany jest za jedno z najwybitniejszych osiągnięć architektury mieszczańskiej w Europie. Wcześniej był administracyjnym i handlowym centrum, obecnie ma tu siedzibę Muzeum Okręgowe. Do kompleksu ratuszowego należy także dostępna dla zwiedzających 40-metrowa wieża.

Bardzo charakterystyczną cechą jest toruński budulec: niemal wszystkie zabytki zbudowano z cegły. Dzięki temu, że miasto nie zostało zniszczone w czasie II wojny

din Toruń înseamnă înainte de toate Primăria, zidurile de apărare, porțile, turnurile, palatele celor înstăriți, curtea Sfântului Gheorghe, precum și Curtea lui Artus, bisericile și Collegium Maius al Universității „Mikołaj Kopernik”.

Primăria din piața centrală a orașului este considerată a fi una din cele mai ambițioase realizări ale arhitecturii orașenești din Europa. Mai înainte a fost centru administrativ și comercial, astăzi aici își are sediul Muzeul Regional. Complexului Primăriei îi aparține turnul de 40 de metri, accesibil vizitatorilor.

Construcțiile din Toruń au o trăsătură foarte specifică: aproape toate monumentele sunt

construite din cărămidă. Datorită faptului că orașul n-a fost distrus în timpul celui de al II-lea război mondial, până astăzi putem admira orașul Toruń gotic și medieval în forma pe care au lăsat-o după ei locuitorii de atunci.

În fața Primăriei se află statuia lui Mikołaj Kopernik. Toruń este asociat cel mai mult cu persoana marelui astronom, pentru că este orașul lui de baștină și aici viitorul astronom și-a petrecut copilăria. Într-o clădire monumentală de pe strada Kopernik se află muzeul dedicat lui. În schimb pentru copii, cel mai important simbol al orașului Toruń este delicioasa turtă dulce.

Barbara Breabăn

Redactor năczelny:
Stanislawa Jakimowska
Redagowany przez/Redactat de:
Kazimierz Longier (KL)
– redactor tehniczny

Barbara Breabăn
Elżbieta Wieruszewska-Calistru
Iwona Olszewska-Marculeac

Tipografia:

Grup Mușatinii
tipografie • producție publicitară
SUCEAVA, tel.: 0230 523640

światowej, do dziś można podziwiać gotycki i średniowieczny Toruń w takiej formie, jaką przed laty pozostawili po sobie ówczesni mieszkańcy.

Przed ratuszem znajduje się pomnik Mikołaja Kopernika. Toruń jest kojarzony najbardziej z postacią wielkiego astronoma, bo jest jego miastem rodzinnym i tutaj przyszły astronom spędził dzieciństwo. W zabytkowej kamienicy przy ulicy Kopernika jest muzeum jemu poświęcone. Natomiast dla dzieci najważniejszym toruńskim symbolem są przepyszne pierniki.

Polonus
tel/fax: 0040 (230) 520355
redactia_polonus@yahoo.com
www.dompolski.ro
ISSN 1223-4192

Zdjęcia na okładkach: przód: S. Olzacki; tył: G. Myślińska

